

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Острозька академія»
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і маркетингу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА»

Виконав: студент 2 курсу, групи ММПЛ-61
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми «Менеджмент
продажів та логістика»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
ШВЕЦЬ Михайло Борисович

Керівник – кандидат економічних наук, доцент
Костецька Ірина Іванівна
Рецензент – доктор економічних наук, професор
Кривицька Ольга Романівна

РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри економічної теорії

менеджменту і маркетингу _____ (доц., д.е.н. Козак Л.В.)

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2023 р.

Острог - 2023

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент ОПП

«МЕНЕДЖМЕНТ ПРОДАЖІВ ТА ЛОГІСТИКА»

Національний університет «Острозька академія».

Кафедра економічної теорії, менеджменту і маркетингу. – Острог, 2023

Тема: «Управління ризиками в комерційній діяльності підприємства»

Загальний обсяг роботи становить 86 с., зокрема 20 таблиць, 3 рисунків та 52 джерел використаної літератури, три розділи, вступ і висновки.

Автор: Швець Михайло Борисович

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Костецька Ірина Іванівна

Захищена «_____» _____ 2023 року

Короткий зміст кваліфікаційної роботи. Робота присвячена дослідженню теоретичних аспектів управління ризиками в комерційній діяльності підприємства.

У вступі висвітлені загальні проблеми управління ризиками в сучасному бізнес-середовищі. Представлено актуальність теми, сформульовано мету, основні завдання, а також об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано теоретичну базу та методологію дослідження.

У першому розділі роботи розглядаються концептуальні підходи до визначення поняття ризику, аналізується система управління ризиками в комерційній діяльності та розглядаються підходи до мінімізації ризиків як ефективного інструменту управління.

Другий розділ фокусується на конкретному випадку ТОВ «СУФЛЕ АГРО Україна». В рамках цього розділу надається загальна економічна характеристика підприємства, проводиться оцінка ризиків у комерційній діяльності, а також аналізується ефективність управління ризиками.

У третьому розділі пропонуються конкретні напрямки удосконалення управління ризиками в контексті ТОВ «СУФЛЕ АГРО Україна». Зокрема, розглядається запровадження комплексної системи управління ризиками, удосконалення стратегії управління та розгляд страхування як важливого елемента мінімізації ризиків у комерційній діяльності.

У висновках кваліфікаційної роботи резюмуються основні результати дослідження та їхні теоретичні й практичні висновки. Підбиваються підсумки аналізу та обговорення отриманих даних, надаються відповіді на поставлені завдання дослідження. Також висвітлюється можливість застосування отриманих результатів у практиці та вказується на можливі напрямки подальших досліджень.

Ключові слова: ризик, комерційні ризики, комерційна діяльність, управління, управління ризиками, управління підприємством.

ANNOTATION

qualifying work for obtaining a master's degree in the specialty 073 Management

EPP «SALES MANAGEMENT AND LOGISTICS»

The National University of Ostroh Academy. Department of economic theory,
management, and marketing. – Ostroh, 2023

Topic: «Risk management in the commercial activities of an enterprise»

The total volume of the work is 86 pages, including 20 tables, 3 figures, and references to 52 sources of literature. It consists of three chapters, introduction, and conclusions.

Author: Shvets Mykhailo Borysovych

Academic Supervisor: candidate of economic sciences, associate professor
Iryna Ivanivna Kostetska

Protected «_____»_____2023

Brief content of the qualification work. The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, and appendices. The total volume of the work is 87 pages, including 20 tables, 3 figures, and 52 references.

The work is dedicated to exploring theoretical aspects of risk management in commercial enterprise activities.

The introduction addresses general issues of risk management in the modern business environment, presenting the topic's relevance, and stating the purpose, main objectives, and the object and subject of the research. The theoretical foundation and research methodology are justified.

In the first section, conceptual approaches to defining the concept of risk are discussed. The risk management system in commercial activities is analyzed, along with approaches to risk minimization as an effective management tool.

The second section focuses on the specific case of the LLC «SOUFFLET AGRO Ukraine». It provides a general economic characterization of the enterprise,

evaluates risks in commercial activities, and analyzes the effectiveness of risk management.

The third section proposes specific directions for improving risk management in the context of LLC «SOUFFLET AGRO Ukraine». This includes introducing a comprehensive risk management system, improving management strategy, and considering insurance as a crucial element in risk minimization in commercial activities.

The conclusions of the qualification work summarize the main research results and their theoretical and practical implications. The analysis and discussion of obtained data are summarized, and answers to the research tasks are provided. The possibility of applying the obtained results in practice is highlighted, and potential directions for further research are indicated.

Keywords: risk, commercial risks, commercial activities, management, risk management, enterprise management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1. Концептуальні підходи до визначення поняття ризик	5
1.2. Система управління ризиків в комерційній діяльності підприємства	10
1.3. Підходи до мінімізації ризиків як інструменту управління у комерційній діяльності підприємства.....	16
РОЗДІЛ 2	
ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ «ТОВ СУФФЛЕ АГРО УКРАЇНА»	21
2.1. Загальна економічна характеристика компанії ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна».....	21
2.2. Оцінка ризиків в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна».....	36
2.3. Аналіз ефективності управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»	43
РОЗДІЛ 3	
НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СУФФЛЕ АГРО УКРАЇНА»	53
3.1. Запровадження комплексної системи управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»	53
3.2. Удосконалення стратегії управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна».	62
3.3. Страхування комерційної діяльності як один з важливих елементів мінімізації ризиків	67
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Стабільне та надійне функціонування підприємств є ключем до ефективного розвитку економіки будь-якої країни. Основне завдання підприємств – забезпечити економічне зростання, зокрема, шляхом забезпечення необхідними фінансовими ресурсами. Вітчизняні компанії відіграють важливу роль у концентрації та раціональному використанні фінансових ресурсів суспільства, а також у стабілізації економіки в Україні.

Діяльність будь-якого виробничого підприємства пов'язана з різноманітними ризиками – фінансовими, природними, екологічними, політичними та іншими, вимагає їх аналізу, обліку та ефективного управління.

Ризик є неодмінною складовою підприємницької діяльності, включаючи комерційну, яка охоплює всі аспекти від переміщення сировини до руху готового товару на ринку.

Вивченням даної теми займалися різні вчені, серед яких Р.К. Аюпов, А.П. Альгин, В.П. Буянов, В.В. Вітлінський та інші. Мінімізація ризиків стала ключовою задачею для успішних підприємств. Ці аспекти привертали увагу вітчизняних та зарубіжних учених, таких як Райзберг, Шумпетер та багато інших. Незважаючи на обширні публікації з економічних ризиків, управління комерційними ризиками підприємства залишалося недостатньо висвітленим у науковій літературі.

Мета нашого дослідження - розробити напрями удосконалення управління ризиками в комерційній діяльності підприємства, враховуючи теоретичні та практичні аспекти.

Для досягнення цієї мети передбачено виконання ряду завдань:

- розглянути концептуальні підходи до визначення поняття ризик;
- здійснити характеристику ризиків в комерційній діяльності підприємства;
- розглянути процес мінімізації ризиків в комерційній діяльності підприємства;

- провести оцінку загальної економічної характеристики підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»;
- оцінити ризики в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»;
- проаналізувати систему управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»;
- вдосконалити систему управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»;
- обґрунтувати основні підходи та стратегії управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»;
- розглянути страхування комерційної діяльності як один з важливих елементів мінімізації ризиків.

Об'єкт дослідження - ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна».

Предмет дослідження – система управління ризиками в комерційній діяльності підприємства.

Дослідження ґрунтується на основних принципах економічної теорії, законодавчих актах України, монографіях, та наукових статтях вітчизняних і зарубіжних вчених. Методологія включає загальнонаукові та спеціальні підходи, такі як аналітичний, статистичний, порівняння, узагальнення та графічний. Під час розробки стратегій мінімізації комерційних ризиків застосовувались методи систематизації та алгоритмізації. Інформаційна база включає дані статистичної та фінансової звітності, а також результати аналітичних розрахунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Концептуальні підходи до визначення поняття ризик

Поняття ризику завжди цікавило дослідників з різних галузей науки. Ризик має своє відображення у різних формах практично в усіх галузях діяльності людини, наявність ризику у різних сферах діяльності людини викликає виникнення різноманітних трактувань та концепцій. Значна частина визначень ризику розкривається через твердження, що ризик обумовлений випадковими подіями або процесами, а наслідки таких подій чи процесів є не досить бажаними.

Однак, для повного розуміння важливо враховувати, що прояви ризику можуть мати й позитивні наслідки, дозволяючи розглядати, чому люди або групи приймають ризик. Поведінка, пов'язана з ризиком, представляє собою баланс між можливими втратами та можливими винагородами. У теорії ризику існує багато визначень та класифікацій, які відображають цю складну концепцію. Якщо узагальнити ці визначення, можна виділити два аспекти. І. Макаров визначає ризик як передбачувану подію, що може призвести до шкоди або збитку, зазначаючи, що ризик може мати як негативні, так і позитивні наслідки. Рівень ризику майже завжди пропорційний очікуваним витратам та ймовірності настання ризикової події [13].

Щодо загальних властивостей ризику, можна відзначити, що це багатовимірною характеристика майбутніх станів світу, пов'язана з випадковими явищами та подіями, а прояв ризику є умовною подією. Історичний аналіз свідчить, що формування поняття «ризик» сильно пов'язане зі ставленням людини до майбутнього, а саме слово «ризик» має стародавнє походження та в італійському перекладі означає «наважитися».

Ризик - це одне з найважливіших понять у сучасному світі. Він використовується в різних сферах діяльності, таких як економіка, управління, фінанси, менеджмент, безпека, тощо [8].

Існує безліч підходів до визначення поняття ризик. Деякі вчені розглядають ризик як можливість настання негативних наслідків, інші - як можливість настання непередбачених наслідків, ще інші - як можливість настання несприятливих наслідків.

Ось деякі з підходів до визначення поняття ризик:

- Ризик - це можливість настання негативних наслідків, пов'язаних з подією або дією (Міжнародна організація стандартизації) [48].
- Ризик - це непевність, пов'язана з очікуваною втратою (Франк Л.) [27].
- Ризик - це не передбачена можливість настання події, яка може призвести до втрат [30].
- Ризик - це можливість настання несприятливих наслідків, пов'язаних з подією або дією [8].

У 1654 році, Блез Паскаль, французький математик, філософ і винахідник, об'єднав зусилля з математиком П'єром Ферма у вивченні азартних ігор, результатом чого стала теорія ймовірностей. Ця теорія стала значущим кроком у розвитку як світогляду, так і практичного застосування, дозволяючи здійснювати кількісні прогнози майбутнього. Починаючи з того часу, наукові методи прогнозування витіснили різноманітні пророцтва та ворожбу.

Згідно з Вишняковим, ризик є неодмінною частиною людської діяльності, пов'язаною з умовами та факторами, що впливають на результат рішень. Соціальні та політичні відносини, а також конкуренція у політичній сфері особливо виражають цей ризик. Два основні види ризику — зовнішній, пов'язаний із зовнішніми умовами, та рукотворний, пов'язаний з нашим розумінням навколишнього світу. Останній включає ситуації, які раніше не

зустрічалися, такі як екологічні ризики, що виникають внаслідок глобального потепління, зумовленого зростанням глобалізації [8].

Розмовляючи про розуміння ризику, важливо враховувати поняття «невизначеність». Ф. Найт вказує на те, що ризик можна розглядати як кількісний рівень невизначеності. Математики О. Моргенштерн та Дж. Нейман показали зв'язок між «невизначеністю» та «ризиком» в імовірному трактуванні [51].

Наука про ризик сформувалася в кінці ХХ століття, вирішуючи практичні завдання забезпечення безпеки та стабільності. Ризик виявляється через взаємодію з різними суб'єктами та об'єктами, набуваючи об'єктивного та суб'єктивного змісту. Розрізняють реальний та уявний ризики, оскільки ризик пов'язаний із діяльністю в умовах реально існуючої невизначеності та вибору. Концепція ризику використовується в теорії прийняття рішень, теорії ігор та інвестуванні, а ризик-менеджмент спрямований на зменшення дисперсії між очікуваними та реальними результатами. Концепція ризику як можливості, враховує взаємозв'язок з позитивними результатами, де вищий рівень ризику може призвести до потенційно вищого позитивного результату.

У сучасних наукових дослідженнях поняття ризику висвітлюється через призму невизначеності та випадковості результатів діяльності, конфліктів та протидії, а також багатоваріантності рішень. В економічній теорії невизначеність розглядається як неможливість отримання повної інформації про об'єктивні та суб'єктивні фактори функціонування системи.

В контексті невизначеності виділяють три типи:

- невизначеність 1-го виду, де відомі всі можливі результати та ймовірності їх настання;
- невизначеність 2-го виду, коли відомі всі можливі результати, але неможливо оцінити ймовірність їх настання;
- та невизначеність 3-го виду, де неможливо точно оцінити можливі результати та ймовірності їх настання [43].

Щодо комерційного ризику, деякі науковці підкреслюють його пов'язаність із порушенням семи правил маркетингу (комплекс «7Rs»). Вони визначають комерційний ризик як неочікувану подію чи причину, що викликає відсутність необхідного продукту в потрібній кількості та якості в зазначеному місці та часі для конкретного споживача з мінімальними витратами. Причини можуть мати фізичний або нефізичний характер та виникнути через помилки чи порушення у матеріальному або інформаційному потоці [1].

Важливо відзначити, що різні підходи до визначення поняття ризик відображають різні аспекти цього багатогранного поняття.

Найбільш поширеним підходом до визначення поняття ризик є визначення, яке розглядає ризик як можливість настання негативних наслідків. Цей підхід є найбільш загальним і дозволяє розглядати ризик у широкому контексті.

Інший поширений підхід до визначення поняття ризик, розглядає ризик як можливість настання непередбачених наслідків. Цей підхід акцентує увагу на тому, що ризик пов'язаний з непевністю, тобто з неможливістю точно передбачити, які наслідки настають у результаті певної події або дії. Третій підхід до визначення поняття ризик розглядає ризик як можливість настання несприятливих наслідків. Цей підхід акцентує увагу на тому, що ризик, пов'язаний з можливістю втрат, тобто з можливістю зменшення або знищення цінностей.

Від конкретних цілей та завдань, що ставить дослідник, - залежить вибір підходу до визначення поняття ризик, що є багатогранним і вивчається в різних наукових дисциплінах, таких як економіка, менеджмент, фінанси, соціологія, психологія, медицина та ін. У зв'язку з цим існує безліч підходів до його визначення.

Економічний підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати економічних благ. Ризик може бути пов'язаний з несприятливими подіями, такими як стихійні лиха, економічні кризи,

політичні потрясіння, а також з ризикованими рішеннями, такими як інвестиції в нові проекти [8].

Управлінський підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати цілей організації. Ризик може бути пов'язаний з несприятливими подіями, такими як збої в роботі обладнання, помилки персоналу, зміни на ринку, а також з ризикованими рішеннями, такими як запуск нового продукту, розширення виробництва [35].

Фінансовий підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати фінансових коштів. Ризик може бути пов'язаний з несприятливими подіями, такими як падіння цін на акції, девальвація валюти, кредитні втрати, а також з ризикованими фінансовими операціями, такими як спекуляції на фондовому ринку [25].

Соціологічний підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати соціальних благ. Ризик може бути пов'язаний з несприятливими подіями, такими як екологічні катастрофи, соціальні конфлікти, злочинність, а також з ризикованими соціальними явищами, такими як наркоманія, алкоголізм, суїцид.

Психологічний підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати психологічного комфорту. Ризик може бути пов'язаний з несприятливими подіями, такими як стрес, тривога, депресія, а також з ризикованими поведінковими паттернами, такими як ігроманія, азартні ігри, агресія.

Медичний підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати здоров'я або життя. Ризик може бути пов'язаний з несприятливими подіями, такими як нещасні випадки, захворювання, екологічні фактори, а також з ризикованими поведінковими паттернами, такими як куріння, алкоголізм, наркоманія.

Загальнонауковий підхід до визначення ризику розглядає його як можливість втрати чогось цінного. Ризик може бути пов'язаний з

несприятливими подіями, такими як природні катаклізми, техногенні аварії, людські помилки, а також з ризикованими рішеннями, діями або поведінкою.

Відповідно до загальнонаукового підходу, ризик можна визначити як можливість втрати чогось цінного, пов'язану з несприятливими подіями або ризикованими рішеннями, діями або поведінкою [8].

Цей підхід є найбільш універсальним і дозволяє розглядати ризик в широкому контексті. Він дозволяє оцінювати ризик в різних сферах діяльності, включаючи економіку, менеджмент, фінанси, соціологію, психологію, медицину та ін.

Отже, у теорії управління, ризик розглядається як властивість, що визначає загальну соціальну природу будь-якої розумної людської діяльності, проведеної в умовах обмежених ресурсів та можливості вибору оптимального шляху досягнення мети в умовах невизначеності інформації. Таким чином, інтегральне визначення ризику полягає в тому, що ризик - це можливість того, що дії чи їхні результати можуть мати негативні чи позитивні наслідки.

1.2. Система управління ризиків в комерційній діяльності підприємства

Ризик є невід'ємною частиною будь-якої комерційної діяльності. Підприємство, що не усвідомлює і не оцінює ризики, пов'язані з його діяльністю, не може ефективно функціонувати і досягати поставлених цілей. Важливим є розглянути основні види ризиків, що виникають у комерційній діяльності підприємства, та їх вплив на діяльність підприємства.

Для правильного розуміння комерційного ризику важливий взаємозв'язок «ризик і прибуток», як відзначено А. Смітом у його праці «Дослідження про природу і причини багатства народів». У світі управління ризиком як науки вперше згадано в 1956 р. в журналі «Harvard Business Review», що вказує на важливість найму ризик-менеджера для мінімізації збитків. Сучасний ризик-менеджмент визнаний ефективним за кордоном, де

експерти з ризиків беруть участь у стратегічних рішеннях. Очікується, що в Україні розвиток управління ризиками матиме тенденції:

- Зростання сфери ризику.
- Зміна уваги на ризики, що можуть призвести до банкрутства.
- Підвищення статусу управління ризиками на організаційному рівні [33].

Проте, необхідно розробити цілісну систему управління ризиком для підприємства, оцінки ризику та попередження його виникнення. Діяльність компанії у фінансовому секторі постійно стикається з ризиками, особливо в умовах зростання фінансування виробництва у формі інвестицій. Ці ризики, мають найбільшу роль серед усіх ризиків підприємства. Види підприємницького ризику наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Види ризику

Вид ризику	Опис
Фінансовий ризик:	Настає при взаємодії з фінансовими установами й пов'язаний із можливістю втрати або недотримання грошових коштів
Комерційний ризик:	Виникає у зв'язку зі змінами на ринку, такими як зменшення попиту на товари чи послуги, зростання закупівельних цін, або втрати під час обігу товарів
Виробничий ризик:	Пов'язаний із зменшенням обсягів виробництва, зростанням витрат та підвищенням податків, включаючи відрахування, пов'язані з будь-яким видом виробничої діяльності.

Групи причин ризику розподіляються на наступні категорії:

- Неповнота, неточність та протиріччя інформації.
- Технічні та економічні перешкоди при отриманні та обробці інформації можуть виникнути через труднощі в технологічних процесах або фінансові обмеження.
- Неоднакова ступінь інформування учасників ринкових відносин.

- Різні рівні доступу до інформації у ринкових учасників можуть породжувати нерівномірні умови конкуренції та прийняття рішень.
- Непередбачуваність багатьох процесів та явищ.
- Фактори, такі як науково-технічний прогрес, стихійні лиха та непередбачувана поведінка споживачів, можуть створювати нестабільні умови для підприємництва.
- Багатокритеріальність та конфліктність в оцінці рішень.
- Розгляд різних критеріїв та конфліктні вимоги можуть ускладнювати прийняття рішень, особливо коли існують різні сторони інтересів.
- Об'єктивні фактори ризику.
- Фактори безпосереднього впливу.
- Нормативно-правові акти, бюджетна система, конкуренція та дії економічних контрагентів.
- Фактори побічного впливу.
- Політичні, економічні, соціальні та екологічні системи, які можуть мати далекосяжний вплив на діяльність підприємства.
- Суб'єктивні фактори ризику.
- Стратегія розвитку та маркетинг.
- Визначення якісної стратегії та впровадження успішних маркетингових підходів є ключовими для управління ризиками.
- Технології, кадри та якість продукції.
- Ефективне використання технологій, кваліфікація персоналу та забезпечення високої якості продукції можуть впливати на конкурентоспроможність [11].

Зовнішні та внутрішні фактори взаємодіють, і їх аналіз у контексті логічного взаємозв'язку дозволяє краще розуміти та управляти ризиками в бізнесі.

Ризики в комерційній діяльності підприємства класифікуються за певними критеріями.

В залежності від джерела виникнення їх можна поділити на:

- Внутрішні - виникають всередині самого підприємства, наприклад, ризик неплатоспроможності, ризик нестачі кваліфікованих кадрів, ризик техногенних аварій.

- Зовнішні - виникають поза підприємством, наприклад, ризик зміни кон'юнктури ринку, ризик політичної нестабільності, ризик природних катаклізмів.

Залежно від характеру наслідків ризику можна поділити на:

- Фінансові - пов'язані з можливою втратою фінансових ресурсів підприємства, наприклад, ризик неплатоспроможності, ризик збитковості, ризик втрати прибутку.

- Нефінансові - пов'язані з можливою втратою інших цінностей підприємства, наприклад, іміджу, репутації, ринкової частки.

Залежно від ступеня впливу на діяльність підприємства ризику можна поділити на:

- Критичні - можуть призвести до банкрутства підприємства.

- Важливі - можуть негативно вплинути на діяльність підприємства, але не призвести до його банкрутства.

- Незначні - не мають суттєвого впливу на діяльність підприємства.

В комерційній діяльності відсутня загальноприйнята класифікація ризиків. Класифікація ґрунтується на сучасних підходах і включає:

- За сферою проявлення ризиків, таких як економічні, політичні, екологічні, соціальні, та технологічні.

- За видами діяльності, таких як ресурсний, виробничий, фінансовий, інноваційний, інвестиційний, маркетинговий та транспортний.

- За масштабом впливу: країний, регіональний, галузевий та ризик окремих суб'єктів господарювання.

- За джерелом виникнення: ринковий та несистематичний.

- Власне відносний до ринку: ризик пасивної діяльності та ризик активної діяльності.

- За відношенням джерел ризику до підприємства: зовнішній та внутрішній.
- За природою ризику: господарський, пов'язаний з природою людини, виникаючий внаслідок природних факторів та ризик форс-мажорних обставин.
- За ступенем обґрунтованості рішень та дій: виправданий ризик та невиправданий ризик [8].

Ризики змін завжди приносять збитки для підприємства, і причини їх різноманітні, часто пов'язані з неефективним керівництвом.

Спекулятивні ризики можуть призвести як до збитків, так і до додаткового прибутку для підприємства.

Виробничий ризик виникає внаслідок невиконання планів та обов'язків у виробництві через вплив внутрішніх і зовнішніх факторів.

Природні ризики пов'язані із стихійними силами природи, екологічні ризики відносяться до громадянської відповідальності за збитки навколишньому середовищу.

Політичні ризики виражаються у втратах чи скороченні прибутку через державну політику.

Транспортні ризики пов'язані з перевезенням вантажу, а більша частина їх може бути віднесена до виробничих ризиків для АТП.

Майнові ризики включають втрату власності з незалежних від підприємства причин.

Торгові ризики залежать від втрат внаслідок затримання платежів, невиконання постачання товарів та відмови від платежів.

Комерційні ризики поділяються на чисті та спекулятивні. Головна загроза полягає у купівельній спроможності грошей, зокрема в інфляційних ризиках, які виникають при зменшенні реальної купівельної спроможності грошей і призводять до реальних втрат для підприємця.

Дефляційний ризик пов'язаний зі зниженням рівня цін, що може призвести до втрат у доходах підприємств.

Валютні ризики включають зміни курсів валют і можуть призводити як до прибутків, так і до втрат.

Ризик ліквідності пов'язаний з можливими втратами при реалізації цінних паперів чи інших товарів.

Інвестиційні ризики включають ризик упущеної вигоди та ризик зниження дохідності, який ділиться на процентний та кредитний ризик.

Біржові ризики виникають при угодах на біржі, селективні ризики пов'язані з неправильним формуванням вкладень, а ризики банкрутства виникають внаслідок неправильного вкладення власного капіталу.

В залежності від впливу на діяльність підприємства, - ризики можуть бути як негативними, так і позитивними [45].

Негативний вплив ризиків проявляється в тому, що вони можуть призвести до:

- Втрати фінансових ресурсів - збитків, неплатоспроможності, зниження прибутку.
- Пошкодження або втрати майна - зниження вартості майна, зупинки виробництва.
- Зниження якості продукції або послуг - погіршення іміджу підприємства, втрати ринкової частки.
- Порушення трудової дисципліни - зниження продуктивності праці, зростання витрат на персонал.

Позитивний вплив ризиків проявляється в тому, що вони можуть призвести до:

- Збільшення прибутку - наприклад, внаслідок успішної реалізації нової продукції або послуги.
- Розширення ринкової частки - наприклад, внаслідок виходу на нові ринки.
- Підвищення конкурентоспроможності - наприклад, внаслідок впровадження нових технологій.

Для того щоб ефективно управляти ризиками, необхідно їх правильно оцінити. Оцінка ризиків включає в себе такі етапи:

- Ідентифікація ризиків - виявлення всіх можливих ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємства.
- Оцінка ймовірності настання ризику - визначення того, наскільки ймовірно, що ризик настане.
- Оцінка наслідків ризику - визначення того, якими будуть наслідки настання ризику [27].

На основі результатів оцінки ризиків підприємство може розробити заходи щодо їх зниження або управління ними. Для зниження ризиків підприємство може вжити таких заходів:

- Удосконалення системи управління - створення ефективної системи управління, яка дозволяє своєчасно виявляти та оцінювати ризики.
- Запровадження нових технологій - впровадження нових технологій може допомогти підприємству підвищити свою конкурентоспроможність і зменшити ризик збитків.
- Створення резервів

Отже, більшість ризиків в комерційній діяльності підприємства сьогодні пов'язана з основними видами їх діяльності: виробничою, фінансовою, інвестиційною. Також фактором, що впливає на комерційну діяльність підприємства є воєнний стан в країні.

1.3. Підходи до мінімізації ризиків як інструменту управління у комерційній діяльності підприємства

Сучасні дослідження визначають управління процесом мінімізації ризиків як комплекс, що має два основних підходи: широкий, який включає інструментарій передбачення, ідентифікації та зниження ризиків, і вузький, який фокусується на мінімізації руйнівного впливу ризиків.

Менеджмент визнає необхідність раціональної організації виробництва для успішного підприємства, з основним акцентом на швидку реакцію на зміни навколишнього середовища через стабільну керівну систему та управління розвитком суб'єкта.

У конкурентному економічному середовищі, гнучке управління стає важливим, оскільки при швидких змінах середовища прийняття рішень на досвіді може бути неправильним. Активне управління на основі систем та ситуаційних методів спрямоване на досягнення найвищої ефективності виробництва та стійкого розвитку підприємства шляхом оптимізації розподілу ресурсів та використання виробничих потужностей [33].

Використання основних принципів системного підходу базується на розгляді компанії як системи, яка взаємодіє з зовнішнім середовищем, в якій зовнішнє середовище відіграє ключову роль у діяльності. Додатково, в управлінні важливе застосування ситуаційних методів, що базуються на адаптації господарської діяльності підприємства до конкретних умов, зокрема на свідомому управлінні ризиками.

Процес управління ризиками включає в себе систематичний аналіз потенційних негативних подій та розробку стратегій для їх управління. Визначення ризиків передбачає оцінку можливих наслідків імплементації різних рішень, а також врахування існуючих умов та факторів ризику.

Стратегії управління бізнесом повинні бути обґрунтованими та спиратися на наукові прогнози, щоб ефективно впоратися з потенційними викликами. Важливо також визначити найбільш серйозні джерела ризиків і врахувати їх у планах управлінських рішень.

Д. Сорос вказує на складність визначення безпечного рівня ризику, підкреслюючи, що кожна ситуація потребує індивідуальної оцінки. Успішне управління бізнесом визначається не лише досягненням конкретних фінансових цілей, а й підтриманням конкурентоспроможності, розвитком та виконанням державних завдань.

Підходи до управління ризиками включають поєднання аналітичних інструментів та методів ризикової евристики. Це дозволяє адекватно реагувати на ризики, враховуючи їхню непередбачуваність у реальному господарському середовищі. Забезпечення безперервності управління ризиками включає постійний аналіз можливих сценаріїв та впровадження антиризикових заходів для забезпечення стійкості та надійності бізнес-системи.

Управління ризиками вимагає стримання надмірної ризиковості через застосування санкцій за збитки. Однак занадто строго введені санкції можуть призвести до зниження ініціативи виконавців та упущення вигод. Таким чином, ефективне управління ризиками полягає в пошуку відповідного балансу. Система управління ризиками включає в себе керування як об'єктом, так і суб'єктом. Суб'єкт управління - це люди, які виконують функції об'єкта управління [41].

Методи управління різноманітні та включають в себе аналіз небезпек, взаємозв'язок витрат і доходів, вибір альтернатив та дії для зменшення негативних наслідків. Функції управління ризиком включають планування, організацію, координацію, контроль, регулювання та стимулювання для забезпечення ефективності в цілому.

Перетворення в системі управління ризиками базується на економічній свободі підприємців. Реалізація правил і норм комерційної діяльності відбувається через встановлення норм і функціонування податкової системи. Залежність від інтересів виробників і споживачів, а також поведінка ринкових сил, роблять ринкове середовище конкурентним, внаслідок чого свобода бізнесу обмежена. Це призводить до того, що підприємці стикаються з невизначеністю, обмеженою інформацією та збільшеними ризиками.

Конкурентоспроможність підприємства виявляється в його здатності ефективно функціонувати та розвиватися на ринку. Для збереження і підтримання конкурентоспроможності потрібен постійний моніторинг і врахування зовнішніх та внутрішніх факторів. Управління ризиками включає різні методи контролю зовнішніх та внутрішніх ризиків. Важливо, щоб

керівництво підприємства розробляло ефективну систему управління ризиками для функціонування в умовах жорсткої конкуренції. Завдання управління ризиками полягає в розробці дій, які можна впровадити під час кризи для подолання труднощів з мінімальними втратами. Об'єктами для ризик-менеджменту є фінансові відносини та ризикові вкладення капіталу. Основні функції суб'єкта ризик-менеджменту включають планування, організацію, мотивацію та контроль. Метою ризик-менеджменту є знаходження рішень для мінімізації наслідків ризику та збільшення віддачі від діяльності об'єкту.

Оптимальна система управління ризиками включає різні етапи, такі як управління, ідентифікація, вимірювання та супровід. Різні підходи до організації управління ризиками включають створення спеціального підрозділу чи делегування відповідальностей заступникові вищого керівника. Завдання ризик-менеджера полягає в розробці та впровадженні стратегії управління ризиками, включаючи ідентифікацію ризиків, що є складним та експертно залежним етапом [30].

На етапі ідентифікації ризиків виникає питання формування ефективної системи ризик-менеджменту, оскільки відсутній стандартизований підхід до якісної оцінки ризику. Експертний підхід вимагає наявності кваліфікованих експертів з повною інформацією про розвиток підприємства та його економічне середовище.

У пошуку методів зменшення чи запобігання ризикам використовується різний фінансовий інструментарій. Проте, ефективність цих інструментів базується на якісній системі ідентифікації та кількісній оцінці ризиків. Важливо визначити пріоритетні напрямки управління ризиками, особливо в умовах дефіциту фінансових ресурсів, що є актуальним для підприємств України.

Побудова та функціонування фінансово-економічного механізму ризик-менеджменту підприємства стикається з численними проблемами, які

вимагають комплексного вирішення для забезпечення ефективності та стійкості.

Отже, у першому розділі нашого дослідження ми глибоко проаналізували різні аспекти ризику. Визначили його сутність та виокремили різновиди, які можуть виникати протягом усього життєвого циклу організації, від стартапу до завершення діяльності.

У контексті управління ризиками ми дослідили різні стратегії та методи. Обговорили практичні підходи до мінімізації ризиків, які включають в себе стратегічне планування, фінансовий аналіз та розвинені механізми моніторингу. Неабияким висновком стало підкреслення актуальності розробки та впровадження ефективних методів управління ризиками в контексті комерційних підприємств. Це не лише запобігає можливим проблемам, але і забезпечує стійке та успішне функціонування бізнесу в умовах постійних змін та невизначеності на ринку.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ «ТОВ СУФФЛЕ АГРО УКРАЇНА»

2.1. Загальна економічна характеристика компанії ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»

Проведемо оцінку діяльності одного з найбільших агропідприємств Західної України ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна». Досліджуване підприємство займається закупівлею та продажем зернових та олійних культур. ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» входить до Groupe Soufflet. Основними видами діяльності підприємства є: виробництво солоду, переробка кукурудзи, борошномельна справа, хлібобулочне виробництво, рис та сушені овочі.

Компанія, яка спочатку розпочала свою діяльність у Франції та розширила її на всю Європу, офіційно розпочала працювати в Україні у 2007 році. Почавши з акценту на закупівлі, продажу ячменю та виробництва солоду, вона подальшим розвитком розширила спектр послуг, включаючи торгівлю пшеницею, кукурудзою, ячменем, горохом, соняшником, ріпаком і соєю. Компанія надає послуги у сфері поставок насіння, продажу засобів для захисту рослин, консалтингу, користування елеваторами та закупки вирощеного врожаю. Її основною метою є збільшення прибутковості господарств шляхом підвищення врожайності та якості продукції [26].

SOUFLETT AGRO UKRAINE – це компанія в галузі агропрому, що є частиною міжнародної SOUFFLET GROUP, найбільшого приватного покупця зерна в Європі. Компанія спеціалізується на забезпеченні сільськогосподарських виробників повним комплексом послуг. Це включає в себе не лише постачання насіння та продаж засобів для захисту рослин, але й консалтингові послуги для оптимізації виробничих процесів.

Крім того, компанія забезпечує послуги елеваторів, що сприяє ефективному зберіганню та обробці врожаю. Надійний торговельний підрозділ Soufflet Negoce дозволяє SOUFLETT AGRO UKRAINE успішно діяти на міжнародному ринку зерна, забезпечуючи оптимальні умови для закупівлі вирощеного врожаю (див. Рис. 2.1).

Рис. 2.1 Структура діяльності компанії SOUFLETT AGRO UKRAINE

Компанія спеціалізується на торгівлі, закупівлі, обробці, зберіганні та транспортуванні зернових та олійних культур, таких як пшениця, ячмінь, кукурудза, горох, соняшник, ріпак та соя, як на внутрішніх, так і на міжнародних ринках (див. Рис. 2.2). Початок діяльності компанії на українському ринку датується 2007 роком, коли вона розпочала продаж насіння та закупівлю врожаю. З роками розширюючи асортимент, у 2014 році компанія здійснила інноваційний розвиток, включаючи продаж добрив, стимуляторів та засобів для захисту рослин [26].

Подальший розвиток включав в себе виробництво та продаж гібридів культур, відкриття Клубу Soufflet Grain Analytics у 2017 році та розширення елеватора «Містецький елеватор» у 2018 році.

Рис. 2.2 Види зернових та олійних культур SOUFLETT AGRO UKRAINE

Основною стратегією компанії є встановлення тривалих та взаємовигідних зв'язків із надійними партнерами. На момент 2023 року, відповідно до статуту, SOUFLETT AGRO UKRAINE спеціалізується у наступних сферах:

- Закупівля, збирання, зберігання, продаж, розмноження, реалізація та транспортування різних видів насіння, олійних, зернових, фуражних та сінних культур, білкових культур і кормів.
- Управління діяльністю елеваторів для ефективного оброблення продукції.
- Вирощування с/г продукції на власних та орендованих земельних ділянках.
- Обробка, виробництво, зберігання й реалізація різноманітної с/г продукції.
- Купівля, реалізація й зберігання фіто-санітарної продукції, засобів для захисту та догляду за рослинами.
- Купівля, зберігання, перевалка й виробництво зернових, олійних та бобових культур, продукції рослинництва та тваринництва, їх переробка та реалізація
- Оптова та роздрібна торгівля с/г продукцією, включаючи всі види зернових, олійних і бобових культур, цукру, соняшникового шроту та інших

с/г продуктів і їх переробленими варіантами, а також засобами для захисту рослин.

- Продаж насінням оптом чи в роздріб.
- Виконання робіт в галузі захисту навколишнього середовища.
- Землевпорядкування, обробка землі, роботи з підвищення продуктивності ґрунту, залучення новітніх агротехнологій.
- Зберігання та виробництво мінеральних й органічних добрив, а також засобів для захисту рослин, їх подальше постачання.
- Інші види діяльності, дозволені законодавством України.

Головним фактором при оцінці рівня розвитку підприємства є аналіз конкурентного середовища, яке є необхідною складовою економічної діяльності. Серед конкурентів SOUFLETT AGRO UKRAINE виділяються такі підприємства: ТОВ «Нибулон», ТОВ «Кернел-Трейд», ТОВ «Луї Дрейфус Україна», ТОВ «АДМ Трейдинг Україна», ТОВ «Басф», ТОВ «Сингента», ТОВ «Маїсадур Семанс Україна», ТОВ «Агросем», ТОВ «Агроресурс 1», ТОВ «Піонер».

У сфері продажу засобів для захисту рослин головним конкурентом SOUFLETT AGRO UKRAINE є ТОВ «Остер», що зареєстровано в 2007 році та спеціалізується на оптовій та роздрібній торгівлі засобами для захисту рослин, насінням культур, мінеральними та мікродобривами.

Один із ключових споживачів продукції цієї компанії - ПрАТ «СЛАВУТСЬКИЙ СОЛОДОВИЙ ЗАВОД», що входить до Soufflet Group, є найбільшим виробником солоду в Україні. Підприємство має вражаючу ємність переробки до 230 тис. тон ячменю на рік та виготовляє солод із найкращих сортів пивоварного ячменю, таких як Себастьян, Квенч, Шармай, Ірина та інші [26].

Щодо впровадження насіння соняшника, пшениці, кукурудзи, ріпаку та пивоварного ячменю від «Soufflet Seeds», а також засобів для захисту рослин, основними ринками збуту є с/г господарства України. Цей метод взаємодії, наведений за прикладом французької компанії Soufflet, включає постачання

насіння, добрив та засобів для захисту рослин для господарств, а після збирання врожаю - викуп продукції (зерна).

До повномасштабного вторгнення SOUFFLET AGRO UKRAINE успішно співпрацювала із понад 600 господарствами по всій Україні, займаючись як внутрішнім ринком, так і експортом зернових культур, таких як пшениця, кукурудза, соняшник, ячмінь, соя, горох та цукор, в понад 60 країнах світу. Найактивнішими споживачами продукції з нашої країни є Європа (зокрема Румунія, Молдова та Польща на чолі списку) та країни Азії.

Фінансовий стан підприємства визначається розміщенням та ефективним використанням коштів. Аналіз динаміки та структури активу балансу дозволяє визначити основне призначення фінансових ресурсів, тоді як джерела фінансування визначаються через аналіз пасиву балансу [25].

Таб 2.1

Динаміка джерел формування капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна» у
2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
I. Власний капітал	100746,00	1955,00	-120914,00	1,94	-6184,86
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	15273,00	5832,00	4815,00	38,19	82,56
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	2400460,00	2568723,00	1511936,00	107,01	58,86
Баланс	2516479,00	2576510,00	1395837,00	102,39	54,18

Аналізуючи фінансовий стан підприємства варто звертати увагу на розміщення і використання ресурсів підприємства та джерелами їх формування. Дослідити призначення використання фінансових ресурсів можливо завдяки аналізу динаміки і структури активу балансу підприємства, а джерела фінансування можливо визначити за допомогою оцінки пасиву балансу.

Власний капітал підприємства — це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевага балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями. Аналізуючи показники власного капіталу ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» видно, що значення мало тенденцію до зниження, у 2021 році відбулося зниження власного капіталу на 98 %, а вже у 2022 на 6185% спад продовжився. Тенденція й щодо інших складових спостерігалася аналогічна, довгострокові зобов'язання і забезпечення поступово знижувалися, якщо у 2020 році вони становили 15273 тис.грн., то вже у 2021 році їх сума мала значення 5832 тис.грн. і у 2022 році цей показник склав 4815 тис.грн.. Звісно і поточні зобов'язання і забезпечення теж спадали у 2022 році, хоча у 2021 році відбулося незначне їх підняття на 2,39 %. Підприємство ледь відійшло від ковідного періоду, перейшло в умови функціонування у період воєнного стану. Важко було не лише утримувати наявні фонди, а й забезпечувати безперебійну роботу.

Таблиця 2.2

Структура джерел формування капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна» у
2020-2022 рр.

Показники	Структура, %			Структурні зрушення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
I. Власний капітал	4,00	0,08	-8,66	-3,92	-8,74
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,61	0,23	0,34	-0,38	0,11
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	95,39	99,70	108,32	4,31	8,62
Баланс	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Якщо ж аналізувати структуру пасиву балансу ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна», то вона за досліджуваний період майже не змінилася у 2020-2021 роках поточні зобов'язання і забезпечення становили відповідно у 2020 році

95,39 % і у 2022 році 99,7 % загальної структури пасивів. Для підприємства яке займається не лише виробництвом, а торгівлею є звичним переважання поточних зобов'язань і забезпечення. Весь капітал підприємства формується з позикового та власного капіталу, які становили 95,39% (2400460 тис. грн) та 99,70% (2568723 тис. грн) у 2020-2021 роках відповідно. У 2021 році частка власного капіталу зменшилася до -8,66% (-120914 тис. грн) , а позикового - зросла до 108,32% (1511936 тис. грн). Загалом зміни у структурі капіталу підприємства були незначні, пов'язані з адміністративними змінами на підприємстві.

Таблиця 2.3

Динаміка власного капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	661,00	661,00	549969,00	100,00	83202,57
Додатковий капітал	4,00	4,00	4,00	100,00	100,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	100081,00	1290,00	-670887,00	1,29	-52006,74
Усього за розділом I	100746,00	1955,00	-120914,00	1,94	-6184,86

Якщо ж аналізувати складові власного капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна», то основним важелем впливу стає нерозподілений прибуток у 2020 році мав значення 100081 тис. грн, а у 2021 р. значно зменшився, сума з вирахуванням якого у грошовому еквіваленті становить 1955 тис. грн. Весь власний капітал підприємства формується з зареєстрованого капіталу, додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку, який становить найбільшу частку.

Таблиця 2.4

Структура власного капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Структура, %			Структурні зрушення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,66	33,81	-454,84	33,16	-488,65
Додатковий капітал	0,00	0,21	-0,003	0,20	-0,21
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	99,34	65,99	554,85	-33,36	488,86
Усього за розділом I	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Додатковий капітал у 2020- 2022 рр. становив незначну частку, а саме 4 тис. Зареєстрований пайовий капітал у 2020-2021 роках не змінювався і становив 661 тис. грн. і значно зріс у 2022 році до значення 549969 тис. грн. Такі зміни джерел формування фінансових ресурсів негативно вплинули на загальний економічний стан підприємства.

Що ж до динаміки позикового капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна», то його значення мали змінну тенденцію за досліджуваний період, а саме у 2021 році відбулося незначне його зростання на 6,57% і вже у 2022 році був значний спад на 58,91 %, відповідно показники зального позикового капіталу підприємства мали значення у 2020 році - 2 415 733 тис. грн., у 2021 році - 2 574 555 тис. грн., у 2022 році - 1 516 751 тис. грн. Такі значення можна пояснити постійним спадом показника довгострокових зобов'язань, короткострокових кредитів банків та поточної кредиторської заборгованості, протягом 2020-2022 років. Звичайно це можна пояснити зниженням довіри до партнерів у зв'язку з воєнними діями та значними змінами кон'юнктури ринку, а саме переорієнтацією основних постачальників та споживачів продукції.

Таблиця 2.5

Динаміка позикового капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	15 273	5 832	4 815	38,19	82,56
Поточні зобов'язання і забезпечення	2 400 460	2 568 723	1 511 936	107,01	58,86
Короткострокові кредити банків	1 672 631	2 151 648	827 176	128,64	38,44
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	541 469	263 934	588 498	48,74	222,97
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	117 697	97 891	16 557	83,17	16,91
Поточні забезпечення	19 119	20 387	23 998	106,63	117,71
Інші поточні зобов'язання	49 544	34 853	55 707	70,35	159,83
Всього	2 415 733	2 574 555	1 516 751	106,57	58,91

Аналізуючи структуру позикового капіталу ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 роках, можна чітко простежити переважання поточних зобов'язань над довгостроковими, їх частка за досліджуваний період становила більше 99%. Що ж до довгострокових зобов'язань, то у 2021 році їх частка 0,23%, що на 0,4 % менше ніж у попередньому періоді, а в 2022 році довгострокові зобов'язання і забезпечення дещо зросли і становили вже 0,32 % загальних зобов'язань підприємства. Варто звернути увагу на зростання частки поточної кредиторської заборгованості у 2022 році, що становило 38,92% поточних зобов'язань. Інші складові мали незначні значення від 1 до 5 % відповідно до частки поточних зобов'язань.

Таблиця 2.6

Структура позикового капіталу ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Структура, %			Структурні зрушення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,63	0,23	0,32	-0,40	0,09
Поточні зобов'язання і забезпечення	99,37	99,77	99,68	0,40	-0,09
Короткострокові кредити банків	69,68	83,76	54,71	14,08	-29,05
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	22,56	10,27	38,92	-12,29	28,65
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	4,90	3,81	1,10	-1,09	-2,71
Поточні забезпечення	0,80	0,79	1,59	-0,01	0,80
Інші поточні зобов'язання	2,06	1,36	3,68	-0,70	2,32
Всього	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Активи, як вказано в балансі компанії, класифікуються як оборотні, основні, фінансові та нематеріальні. Ці ресурси купують чи створюють з метою зростання вартості компанії або отримання вигоди від її діяльності. Будь-що, що має потенціал генерувати грошові потоки, зменшувати витрати чи підвищувати обсяги продажів у майбутньому, може бути визнано як актив, незалежно від його характеру, чи то виробниче обладнання, чи патент. Якщо ж аналізувати активи ТОВ «Суффле Агро Україна», то для обраного підприємства виробничо-торгівельного спрямування така структура є виправдано. Адже підприємство постійно потребує оборотних коштів для здійснення поточної діяльності.

Щодо динаміки необоротних активів, то у 2021 році в порівнянні з 2020 роком їх кількість трошки зросла на 1% і становила у 2020 році – 80188 тис.

грн. і у 2021 році – 80982 тис. грн. відповідно. У 2022 р. обсяг необоротних активів ТОВ «Суффле Агро Україна» знизився на 14 % і становив 70242 тис. грн. Це зумовлено значним старінням обладнання. Що ж до оборотних активів, то для них спостерігалася аналогічна тенденція, незначне на 2,43 % зростання у 2021 році (2495528 тис.грн.) та значне зниження у 2022 році майже на 50% (1325595 тис.грн.), що пов’язане зі значними зменшеннями обіговості оборотних ресурсів, як наслідок проведення воєнних дій на території України.

Таблиця 2.7

Динаміка активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
I. Необоротні активи	80 188	80 982	70 242	100,99	86,74
II. Оборотні активи	2 436 291	2 495 528	1 325 595	102,43	53,12
Баланс	2 516 479	2 576 510	1 395 837	102,39	54,18

Що ж до структури активу ТОВ «Суффле Агро Україна», то можна сказати, що вона була стабільною протягом досліджуваного періоду 2020-2022 років, де необоротні активи склали від 3,19 % у 2020 році до 5,03 % у 2022 році. Відповідно ж оборотні активи мали значення у 2020 році 96,81% загальної частки активів підприємства, а у 2022 році це було вже 94,97%. Переважання оборотних активів над необоротними для ТОВ «Суффле Агро Україна» є типовим, як для підприємств аграрного сектору, що займається виробничо-торговельною діяльністю.

Таблиця 2.8

Структура активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Структура, %			Структурні зрушення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
I. Необоротні активи	3,19	3,14	5,03	-0,05	1,89
II. Оборотні активи	96,81	96,86	94,97	0,05	-1,89
Баланс	100	100	100	100,00	100,00

Аналізуючи динаміку необоротних активів ТОВ «Суффле Агро Україна», які у 2020р. зросли на 21,13% і становили 80,282 тис.грн., можна сказати, що вона формується з нематеріальних активів, основних засобів, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів та інших необоротних активів. Нематеріальні активи у період з 2020 по 2022р. значно зменшилися на 40% у 2021 році і на 65% у 2022 році. Дебіторська заборгованість зросла на 98,5% і становила 9139 тис. грн., проте вже у 2022 році її значення було нульовим. Вартість основних засобів дещо зросла у 2021 році на 41,56% і вже цей ріст був не таким значним у 2022 р. лише 2,88% (31263 тис. грн. у 2022 р.). Відстрочені податкові активи дещо знизилися у 2021 році порівняно з 2020 і мали значення 24642 тис. грн., яке було характерне і для 2022 року. Такі показники необоротних активів за період 2020-2022рр. були очевидними, бо підприємство не здійснювало суттєвих змін за цей період з власним майном.

Таблиця 2.9

Динаміка необоротних активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Нематеріальні активи	2 101	1 273	445	60,59	34,96
первісна вартість	6 668	6 668	6 668	100,00	100,00
накопичена амортизація	4 567	5 395	6 223	118,13	115,35
Основні засоби	21 467	30 389	31 263	141,56	102,88
первісна вартість	43 382	56 676	59 572	130,64	105,11
Знос	21 915	26 287	28 309	119,95	107,69
Довгострокова дебіторська заборгованість	4 605	9 139	0	198,46	0,00
Відстрочені податкові активи	25 280	24 642	24 642	97,48	100,00
Інші необоротні активи	26 735	15 539	13 892	58,12	89,40
Необоротні активи	80 188	80 982	70 242	100,99	86,74

Що ж до структури нематеріальних активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у період з 2020 по 2022 роки, то вона була пропорційною, подібні частки основних елементів мали сталі тенденції. Частка основних засобів зросла з 27,77% у 2020 році до 44,51 % у 2022 році, причиною стали незначні зміни у вартості самих основних засобів та заміна деякого виробничого обладнання.

Таблиця 2.10

Структура необоротних активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Структура, %			Структурні зрушення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Нематеріальні активи	2,62	1,57	0,63	-1,05	-0,94
Основні засоби	27,77	37,53	44,51	9,76	6,98
Довгострокова дебіторська заборгованість	5,74	11,29	0,00	5,55	-11,29
Відстрочені податкові активи	31,53	30,43	35,08	-1,10	4,65
Інші необоротні активи	33,34	19,19	19,78	-14,15	0,59
Необоротні активи	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Частка інших необоротних активів знизилася у 2021 році порівняно з 2020 і становила 19,19 %, та дещо зросла у 2022 році до 19,78 %. ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» підприємство, що займається постійним оновленням матеріальної бази, звичайно темпи оновлення саме необоротних активів дещо уповільнилися у 2020-2022 роках, що було зумовлено рядом об'єктивних факторів.

Динаміка оборотних активів ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у період 2020-2022 рр. скоротилася, значну роль у цьому зіграла зміна показників заборгованості за розрахунками за виданими авансами та грошей та їх еквівалентів. У 2021 р. Дещо зріс обсяг оборотних активів і становив 2495528 тис. грн, а вже у 2022 році їх значення було 1325595 тис. грн.

Таблиця 2.11

Динаміка оборотних активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-2022рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Запаси	638 882	887 112	537 931	138,85	60,64
Виробничі запаси	36 563	29 063	39 342	79,49	135,37
Незавершене виробництво	0	0	74	0,00	0,00
Готова продукція	998	243	498 515	24,35	205150,21
Товари	601 321	857 806	0	142,65	0,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 199 851	1 115 334	368 087	92,96	33,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	100 484	46 466	28 308	46,24	60,92
з бюджетом	335 669	348 663	330 396	103,87	94,76
у тому числі з податку на прибуток	27 612	31 040	28 812	112,41	92,82
Інша поточна дебіторська заборгованість	129 817	64 369	47 446	49,58	73,71
Гроші та їх еквіваленти	31 349	30 802	12 965	98,26	42,09
Рахунки в банках	9 236	25 925	11 280	280,70	43,51
Витрати майбутніх періодів	239	2 782	462	1164,02	16,61
Оборотні активи	2 436 291	2 495 528	1 325 595	102,43	53,12

Що ж до запасів, то вони зросли у 2021 році і становили 887112 тис. грн. і знизилися на 40% у 2022 році і становили 537931 тис. грн. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги у 2020 р. становила 1199851 тис. грн (49,25%), у 2021 р. спостерігається зменшення на 7%, тобто станом на 2021р. показник становив 1115334 тис. грн (44,69%), у 2022 році значення даного показника знизилося на 67% і становило 368087 тис. грн., що вказує на проведення позитивної політики управління розрахунками, а саме дебіторською заборгованістю, що є позитивною тенденцією.

Таблиця 2.12

Структура оборотних активів ТОВ «Суффле Агро Україна» у 2020-
2022рр.

Показники	Структура, %			Структурні зрушення, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Запаси	26,22	35,55	40,58	9,33	5,03
Виробничі запаси	1,50	1,16	2,97	-0,34	1,81
Незавершене виробництво	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
Готова продукція	0,04	0,01	37,61	-0,03	37,60
Товари	24,68	34,37	0,00	9,69	-34,37
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	49,25	44,69	27,77	-4,56	-16,92
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	4,12	1,86	2,14	-2,26	0,28
з бюджетом	13,78	13,97	24,92	0,19	10,95
Інша поточна дебіторська заборгованість	5,33	2,58	3,58	-2,75	1,00
Гроші та їх еквіваленти	1,29	1,23	0,98	-0,06	-0,25
Рахунки в банках	0,38	1,04	0,85	0,66	-0,19
Витрати майбутніх періодів	0,01	0,11	0,03	0,10	-0,08
Оборотні активи	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Аналізуючи структуру оборотних коштів підприємства варто зазначити, що вона також мала змінну тенденцію. Рівень запасів ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» значно зріс за досліджуваний період від 26,22% у 2020 році до 40,58% у 2022 році, при чому відбулося як зростання виробничих запасів на 2% у 2022 році так і зростання готової продукції на кінець 2022 року, яка становила 37,61% загальної величини оборотних активів підприємства. Інші тенденції були менш суттєвими, проте свідчать про активну роботу управлінсько-виробничого потенціалу підприємства.

Отже, провівши аналіз загальної економічної характеристики підприємства, можна стверджувати, що підприємство має значний потенціал. Наявні на достатньому рівні як джерела формування фінансових ресурсів так і чітко визначені напрями їх використання. ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» - це агропромислова компанія, що виробляє та реалізує сільськогосподарську продукцію. Основні види діяльності підприємства: виробництво зернових культур: пшениця, кукурудза, ячмінь, жито. виробництво олійних культур: соняшник, ріпак, виробництво кормів для тварин. Площа земельних угідь підприємства становить близько 100 тисяч гектарів. Підприємство має власні зерносховища, потужністю 100 тисяч тонн, а також автотранспорт для перевезення сільськогосподарської продукції. ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» є одним з найбільших агропромислових підприємств України. Підприємство має високий рівень рентабельності і є прибутковим. Спостерігаємо, що підприємство ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» володіє значними матеріальними ресурсами, що може стати запорукою майбутньої мінімізації комерційних ризиків діяльності.

2.2. Оцінка ризиків в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»

Оцінка ризиків у комерційній діяльності підприємства виявляється критичним етапом управління ризиками. Цей процес не лише визначає потенційні загрози для підприємства, але й проводить аналіз їх ймовірності та можливих наслідків, розробляючи відповідні стратегії мінімізації. У сфері комерційних ризиків особливий акцент робиться на взаємозалежності та ймовірності їх виникнення від можливих втрат при здійсненні операцій у фінансово-кредитних та біржових сферах, включаючи операції з фондовими цінними паперами.

Оцінка доходів і витрат підприємства є важливою при оцінці загальних ризиків комерційної діяльності, оскільки саме ці параметри напряму

впливають на фінансо результат діяльності підприємства.

Таблиця 2.13

Динаміка прибутку ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Валовий: прибуток	324 843	226 260	292 322	69,65	129,20
Фінансовий прибуток від операційної діяльності	86 605	9 924	9 924	11,46	100,00
Фінансовий прибуток/збиток до оподаткування	-11 774	-96 187	-666 489	816,94	692,91
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	-80	-96 187	-666 489	120233,75	692,91

Аналізуючи дані таблиці 2.13 видно, що у 2021 році спостерігається зменшення валового прибутку підприємства на 97583 тис. грн (34%), фінансовий прибуток від операційної діяльності у 2020 р. становив 86605 тис.грн. і зменшився на 98,54%, тобто у 2021 – становив 9924 тис.грн. Чистий фінансовий результат у 2020 р. становив збиток у розмірі 80 тис. грн, і продовжував своє падіння у 2021 році до 96187 тис. грн. й далі спадав в 2022 році і становив 666489 тис. грн. збитку.

Фінансовий результат підприємства становить ключовий показник ефективності його функціонування. Таким чином, важливо вивчити його взаємозв'язок із різноманітними чинниками та оцінити ступінь та напрям їх впливу на цей показник.

Прибуток підприємства - це різниця між доходами і витратами підприємства за певний період часу. Прибуток є одним з найважливіших фінансових показників діяльності підприємства. Він характеризує фінансовий результат діяльності підприємства, його ефективність і конкурентоспроможність.

Розрізняють такі види прибутку підприємства:

Балансовий прибуток - це загальна сума прибутку, яка визначається за результатами фінансово-господарської діяльності підприємства за звітний

період. Балансовий прибуток складається з валового прибутку, прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг), фінансового результату від операцій з необоротними активами, інших фінансових результатів та прибутку від надзвичайних подій.

Чистий прибуток - це частина балансового прибутку, яка залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків, зборів, відрахувань і інших обов'язкових платежів. Чистий прибуток є кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства і використовується для визначення його прибутковості.

Прибуток підприємства залежить від багатьох факторів, таких як:

- Обсяг виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг). Чим більше підприємство виробляє і реалізує продукції (робіт, послуг), тим більше у нього доходів і, відповідно, прибутку.
- Ціни реалізації продукції (робіт, послуг). Чим вищі ціни реалізації продукції (робіт, послуг), тим більше у підприємства доходів і, відповідно, прибутку.
- Витрати підприємства. Чим нижчі витрати підприємства, тим більше у нього прибутку.
- Оподаткування. Чим вищі податки, які сплачує підприємство, тим менше у нього прибутку.

Прибуток підприємства є важливим фактором його фінансового стану. Він забезпечує фінансову стійкість підприємства, дозволяє йому здійснювати інвестиційну діяльність, розширювати виробництво, підвищувати рівень життя працівників.

Основна складова прибутку формується через розрізнення між доходами від реалізації продукції та витратами на її виробництво. У випадку, коли власні витрати перевищують грошові надходження, підприємство стикається з фінансовими збитками. Факторний аналіз прибутку — це системний метод дослідження та оцінки впливу різних факторів на

результативний показник, зокрема прибуток підприємства. Чинники, що мають вплив на прибуток від реалізації продукції чи надання послуг, містять:

- Асортимент продукції. Збільшенні частки рентабельної продукції в загальному обсязі реалізації призводить до зростання прибутку;
- Обсяг реалізації. Зростання обсягів продажу рентабельної продукції призводить до збільшення суми прибутку, а нерентабельної до його зниження;
- Собівартість продукції. Зростання собівартості призводить до зниження обсягу прибутку, а зменшення собівартості є фактором росту прибутку;
- Ціни реалізації. За умови зростання ціни реалізованої продукції відбувається збільшення прибутку, а зниження цін призводить до його падіння;
- Кількість та якість персоналу. За умови обґрунтованої чисельності працівників відбувається повноцінне обслуговування технологічного процесу, і як наслідок збільшення прибутку. Висока кваліфікація і професійні вміння працівників є запорукою стабільної роботи і росту показників підприємства;
- Матеріальне стимулювання праці персоналу. Виважена політика матеріального мотивування персоналу призводить до збільшення продуктивності праці, і як наслідок – зростання прибутку;
- Матеріально-технічна бази організації. Наявність новітніх та інноваційних засобів праці підвищують її продуктивність, тобто забезпечують ріст прибутку [2].

Після аналізу впливу факторів на прибуток ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» протягом 2020-2022 років, використовуючи форму звітності №2 «Звіт про фінансові результати», виділивши чистий прибуток, можна відзначити його зменшення унаслідок суттєвого зниження доходів від реалізації та зростання майже всіх видів витрат. Навіть при не значному підвищенні обсягів реалізації у 2021 році, а саме на 703238 тис. грн., відбувся

різкий спад цього показника на 3064040 тис. грн. у 2022 році, який спричинився активізацією бойових дій в Україні та погіршенням транспортної інфраструктури для збуту продукції.

Таблиця 2.14

Динаміка факторів прибутку ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютний приріст, тис.грн.	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5 368 937	6 072 175	3 008 135	703238	-3064040
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	5 044 094	5 845 915	2 715 813	801821	-3130102
Валовий: прибуток	324 843	226 260	292 322	-98583	66062
Адміністративні витрати	58 500	71 864	69 474	13364	-2390
Витрати на збут	116 275	116 233	120 973	-42	4740
Інші операційні витрати	223 469	136 742	655 451	-86727	518709
Фінансові витрати	131 435	138 899	256 876	7464	117977
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	-80	-96 187	-666 489	-96107	-570302

Хоча собівартість продукції у 2022 році знизилась на 3130102 тис грн., проте це відбулося не за рахунок зниження витрат на виробництво, а за рахунок відсутності окремих видів виробничої діяльності, що змушені були припинитися через бойові дії на окремих орендованих територіях. Ця ж причина стала значним фактором у зростання витрат на збут, інших операційних витрат та фінансових витрат на загальну суму майже 700000 тис. грн. Також можна вважати негативним чинником зниження адміністративних витрат у 2022 році на суму 2390 тис. грн., що відбулося за рахунок втрати кваліфікованих кадрів, які змушені були виїхати за кордон. В результаті всіх вищезазначених чинників ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» має наявний збиток у досліджуваному періоді.

Як ми бачимо з попереднього аналізу результатів діяльності ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» результативність виробництва знижується на сам перед через збільшення витрат. І тут ми зіштовхуємося з комерційним

ризиком, а саме необхідність підвищення заробітної плати та зниженням собівартості продукції. Спробуємо подати це у вигляді таблиці «Дія – наслідок».

Таблиця 2.15

«Дія – наслідок»

Собівартість продукції			
Дія	Наслідок	Результат	Кінцевий результат
Підвищення собівартості продукції	Підвищення ціни, зменшення обсягів виробництва, зниження замовлень	Ризик втрати прибутку	Зниження прибутку
Зниження собівартості продукції	Підвищення обсягів виробництва, зниження обсягів продаж, втрата довіри, втрата конкурентоспроможності	Ризик втрати прибутку	Зниження прибутку

Як бачимо з таблиці обидві дії є однаково ризиковими та можуть призвести до зниження прибутку підприємства, тому розглянемо засоби зниження комерційного ризику.

Таблиця 2.16

Напрямки зниження ризику

N з/п	Напрямки роботи	Наслідки негативні	Наслідки позитивні
1	Розробка нової системи оплати праці	1. Відсутність підвищення зарплати, може призвести до втрати персоналу 2. Невиконання замовлень через недостатність робочих сил, може призвести до порушення графіку виробництва	Зниження собівартості
2	Впровадження автоматизації виробництва	1. Відсутність зростання зарплати, може призвести до втрати кваліфікованого персоналу через їх відтік 2. Відсутність кваліфікованих спеціалістів для оанування нового обладнання, може ускладнити впровадження технологічних нововведень	Зниження собівартості Зменшення кількості персоналу.
3	Впровадження автоматизації виробництва впровадженням нової системи оплати праці	Високе інвестиційне Навантаження	Зниження собівартості. Зменшення кількості персоналу. Нові перспективи росту.

Після проведення оцінки ризиків підприємство може розробити заходи щодо їх мінімізації. Ці заходи можуть бути спрямовані на:

- Уникнення ризиків. Цей метод передбачає відмову від діяльності, яка пов'язана з ризиком.
- Зменшення ймовірності виникнення ризиків. Цей метод передбачає впровадження заходів, які дозволяють зменшити ймовірність виникнення ризику.
- Зменшення наслідків ризиків. Цей метод передбачає впровадження заходів, які дозволяють зменшити наслідки ризику, якщо він все-таки виникне [16].

Оцінка ризиків є важливим інструментом управління ризиками. Вона дозволяє підприємствам більш ефективно приймати рішення. Оцінка ризиків дозволяє підприємствам враховувати ризики при прийнятті рішень, що дозволяє їм приймати більш обґрунтовані рішення. Заходи щодо мінімізації ризиків дозволяють підприємствам зменшити фінансові втрати, які можуть бути викликані ризиками та можуть призвести до підвищення ефективності діяльності підприємства і, як наслідок, до поліпшення його фінансових результатів. Для оцінки ризиків в комерційній діяльності підприємства можна використовувати різні методи. Вибір методу залежить від конкретних умов діяльності підприємства.

Підводячи підсумок варто зазначити що ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» прогресивне підприємство Західної України, яке готове змінюватися і розвиватися. Тому детальніше розглянемо можливості управління комерційним ризиками через призму проведення детального фінансового аналізу діяльності.

2.3. Аналіз ефективності управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»

Провівши детальний аналіз виробничої діяльності ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» та здійснивши загальну економічну оцінку джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів, можемо перейти до оцінки системи управління ризиками в комерційній діяльності. Процес управління ризиками заснований на процесі дослідженні їх сутності, видів та підборі методів їх мінімізації.

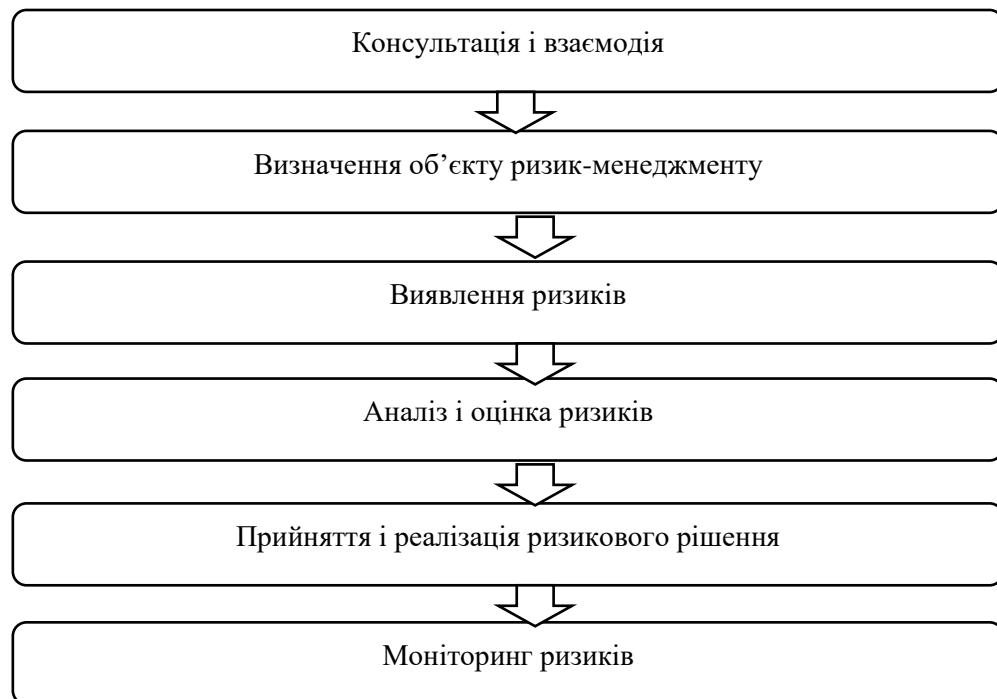

Рис. 2.3. Процес управління ризиком на ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»

Процес управління ризиками включає в себе наступні етапи:

- консультації та взаємодія – під час здійснення ризик-менеджменту необхідно проводити консультації як із зовнішніми та внутрішніми учасниками всіх видів діяльності підприємства;
- визначення об'єкту ризик-менеджменту – на цьому етапі чітко визначаються всі зовнішні та внутрішні параметри організації, а також

особливості майбутнього ризикового рішення;

- виявлення ризиків – визначення чіткого переліку ризиків підприємства, які будуть впливати на його розвиток;
- аналіз та оцінка ризиків – проведення розрахунків щодо ймовірності виникнення, причин та факторів ризикової ситуації, якісна та кількісна оцінка причин виникнення та величини окремих ризиків;
- прийняття та реалізація ризикового рішення – впровадження ризикового рішення для попередження майбутніх загроз;
- моніторинг – здійснення постійного контролю діяльності для своєчасного виявлення ознак ризикових ситуацій і прийняття коригуючих дій (див рис. 2.3.).

Основні види ризиків були розглянуті вище, визначено основні напрямки комерційних ризиків, досліджено процес управління ризиками, тому проведемо детальний аналіз базових коефіцієнтів фінансово-господарської діяльності підприємства для визначення подальших коригуючих ді [12].

Таблиця 2.17

Динаміка показників стану основних засобів ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютний приріст	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Основні засоби	21 467	30 389	31 263	8922,00	874,00
первісна вартість	43 382	56 676	59 572	13294,00	2896,00
Знос	21 915	26 287	28 309	4372,00	2022,00
Коефіцієнт зносу основних засобів	1,02	0,87	0,91	-0,16	0,04
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,49	0,54	0,52	0,04	-0,01

Діяльність ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» пов'язана з виробництвом,

постачанням та обробкою насіння, продажом засобів для захисту рослин, наданням консалтингових послуг, надання послуг елеваторів, закупівлею вирощеного врожаю у різних агровиробників. Для здійснення успішної діяльності компанія потребує високо оснащеної матеріально-технічної бази, що включає в себе будівлі, споруди, цехи, склади, транспортні засоби, інструменти, прилади, інвентар для забезпечення відтворення основних виробничих засобів. Важливим є постійний моніторинг стану та використання основних засобів, які є важливими факторами підвищення діяльності підприємства.

Таблиця 2.18

Динаміка показників ефективності використання основних засобів ТОВ
«СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютний приріст	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Чистий дохід, тис. грн.	5 368 937	6 072 175	3 008 135	703238,00	-3064040,00
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	21 467	30 389	31 263	8922,00	874,00
Валовий прибуток, тис. грн.	324 843	226 260	292 322	-98583,00	66062,00
Чистий прибуток, тис. грн.	-80	-96 187	-666 489	-96107,00	-570302,00
Фондовіддача	250,10	199,81	96,22	-50,29	-103,59
Фондомісткість	-0,004	-3,165	-21,319	-3,16	-18,15

Оцінюючи показники стану основних засобів ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 рр., то в цілому варто зауважити наявну негативну динаміку, що свідчить про старіння основних фондів підприємства та поступовому наростанні потреби у оновленні цієї складової необоротних активів. Хоча загальна вартість основних засобів за досліджуваний період зростала і становила у 2020 році - 21467 тис. грн, а в 2021 році – 30389

тис.грн., і в 2022 році – 31263 тис.грн., проте негативним є зростання суми зносу за цей період від 21915 тис. грн. у 2020 році до 28309 тис. грн. у 2022 році. Це призвело і до спадних значень коефіцієнту зносу основних засобів станом на 2022 рік мав значення 91 %, в той час як коефіцієнт придатності основних засобів також має негативну динаміку і у 2022 році становив 52%. Отримані результати, свідчать про загальну зношеність обладнання та необхідність його постійного оновлення. Хоча у період воєнного стану головною метою управління основними засобами на ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» є збільшення ефективності використання основних засобів, що забезпечить безперебійне виробництво продукції та мінімізацію простоїв виробництва.

Аналізуючи ефективність використання основних засобів, на жаль, теж маємо невтішні результати. Впродовж досліджуваного періоду чистий дохід підприємства дещо зріс на 703238 тис. грн. або на 2% у 2021 році і знизився на 3064040 тис. грн. у 2022 році або на 50 % від попереднього значення. Розглядаючи вартість основних засобів, яка припадає на 1 грн доходу, то слід відзначити, що спостерігається негативна тенденція впродовж досліджуваного періоду. Так, даний показник у 2020 складав 0,004 грн., а у 2022 році вже 21,319 грн, хоч цей показник і є порівняно низьким.

Аналіз фінансової стійкості є важливим інструментом управління підприємством. Він дозволяє своєчасно виявити проблеми фінансового стану підприємства та вжити заходів щодо їх усунення. Для оцінки фінансової стійкості підприємства використовується система абсолютних та відносних показників. Один з основних абсолютних показників – це відповідність або невідповідність (перевищення або недостатність) джерел коштів для формування запасів і витрат, що визначається різницею між сумою джерел коштів та сумою запасів і витрат.

Таблиця 2.19

Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «СУФФЛЕ АГРО
Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Темп росту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Власний капітал	100746,00	1955,00	-120914,00	1,94	-6184,86
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	15273,00	5832,00	4815,00	38,19	82,56
Короткострокові кредити банків	1 672 631	2 151 648	827 176	128,64	38,44
Необоротні активи	80 188	80 982	70 242	100,99	86,74
Запаси	638 882	887 112	537 931	138,85	60,64
Власні джерела формування запасів, тис.грн.	20558,00	-79027,00	-191156,00	-384,41	241,89
Власні та довгострокові позикові джерела формування запасів, тис. грн.	35831,00	-881280,00	-533116,00	-2459,55	60,49
Надлишок (+) /нестача (-) власних джерел формування запасів, тис. грн.	-618324,00	2230675,00	1018332,00	-360,76	45,65
Надлишок (+) /нестача (-) власних та довгострокових позикових джерел формування запасів, тис. грн.	-603051,00	962262,00	603358,00	-159,57	62,70
Надлишок (+) /нестача (-) основних джерел формування запасів, тис. грн.	-558 694	-1343563,00	-480401,00	240,48	35,76
Тип фінансової стійкості	кризова	нестійка	нестійка		

Показники фінансової стійкості відображають рівень залежності підприємства від зовнішніх кредиторів. Стан фінансової стійкості визначається за рахунок оцінки власних і залучених ресурсів з використанням конкретних фінансових коефіцієнтів.

Розрахунок цих показників дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства за такими напрямками: забезпеченість підприємства оборотними активами, забезпеченість підприємства власними коштами, рентабельність діяльності підприємства.

За таблицею 2.19 видно, що впродовж досліджуваного періоду ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» мало нестійкий фінансовий стан. Це виявлялося дефіцитом основних фінансових джерел для формування запасів, тобто було недостатньо капіталізованих джерел (власного капіталу, довгострокових зобов'язань та забезпечень). У зв'язку з цим підприємство звернулося до отримання короткострокових кредитів до банків та позик. Загальна оцінка кризового типу фінансової стійкості у 2020 році оцінюється не дуже позитивно, це тип фінансового стану підприємства, при якому підприємство знаходиться на межі банкрутства. Його ознаками: недостатність власних оборотних коштів для покриття поточних зобов'язань. Це означає, що підприємство не може своєчасно розрахуватися з постачальниками, працівниками, бюджетом; нестача прибутку для фінансування поточної діяльності та розвитку підприємства. Це означає, що підприємство не може забезпечити себе необхідними ресурсами для виробництва продукції, реалізації товарів, послуг, а також для здійснення інвестицій; наявність регулярного дефіциту грошових коштів. Також підприємство не може своєчасно і в повному обсязі отримувати необхідні кошти, а це означає, що підприємство не може своєчасно розрахуватися з кредиторами.

Кризовий тип фінансової стійкості є дуже небезпечним для підприємства. Він може призвести до банкрутства підприємства, тобто до припинення його діяльності. Проте ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2021-2022 роках змогло дещо покращити власну комерційну діяльність і перейшло завдяки ефективному управлінню та диверсифікації витрат і кредитів до нестійкого типу фінансової стійкості.

Нестійкий тип фінансової стійкості - це тип фінансового стану підприємства, при якому підприємство має певні проблеми з фінансовою стійкістю, але не знаходиться на межі банкрутства. Його ознаки: підприємство має певні труднощі з розрахунком з постачальниками, працівниками, бюджетом; труднощі з забезпеченням себе необхідними ресурсами для виробництва продукції, реалізації товарів, послуг, а також для здійснення

інвестицій; проблеми з отриманням необхідних коштів та труднощі з розрахунком з кредиторами.

Нестійкий тип фінансової стійкості є менш небезпечним для підприємства, ніж кризовий, але все ж таки може призвести до негативних наслідків, зокрема: зниження кредитоспроможності підприємства та його інвестиційної привабливості.

Таблиця 2.20

Динаміка відносних показників фінансової стійкості ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 рр.

Показники	Роки, тис.грн.			Абсолютний приріст	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Власний капітал, тис.грн.	100746,00	1955,00	-120914,00	-98791,00	-122869,00
Активи, тис. грн.	2 516 479	2 576 510	1 395 837	60031,00	-1180673,00
Зобов'язання, тис. грн.	102766,00	3976,00	-118892,00	-98790,00	-122868,00
Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	15273,00	5832,00	4815,00	-9 441,00	-1017,00
Запаси, тис. грн.	638 882	887 112	537 931	248 230,00	-349181,00
Оборотні активи, тис. грн.	2 436 291	2 495 528	1 325 595	59 237,00	-1169933,00
Необоротні активи, тис.грн.	80 188	80 982	70 242	794,00	-10740,00
Коефіцієнт автономії	0,040	0,001	-0,087	-0,04	-0,09
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,041	0,002	-0,085	-0,04	-0,09
Коефіцієнт фінансової залежності	1,020	2,034	0,983	1,01	-1,05
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,046	0,003	-0,083	-0,04	-0,09
Коефіцієнт фінансового ризику	1,020	2,034	0,983	1,01	-1,05
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	24,183	1276,485	-10,963	1 252,30	-1287,45
Коефіцієнт забезпечення запасів власними оборотними коштами	3,813	2,813	2,464	-1,00	-0,35
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними оборотними коштами	0,994	0,998	0,996	0,00	0,00
Індекс постійного активу	0,796	41,423	-0,581	40,63	-42,00

Для того щоб усунути нестійкий тип фінансової стійкості, підприємство має вжити таких заходів: запровадити ефективне управління підприємством; збільшити обсяги виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг); зменшити витрати підприємства; підвищити ціни на продукцію

(роботи, послуги); знайти нових кредиторів, які готові надати підприємству кредити.

Оцінюючи відносні показники фінансової стійкості ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» у 2020-2022 роках чітко простежується їх негативна тенденція. Низьке значення коефіцієнта автономії (менше 0,5), відповідно у 2020 р. – 0,040, 2021 р. – 0,001, 2022 – 0,087, свідчить про те, що підприємство є фінансово залежним від зовнішніх джерел фінансування. Це може бути небезпечним для підприємства, оскільки при виникненні непередбачених обставин підприємство, може не мати можливості виконати свої зобов'язання перед кредиторами. Про це свідчить і високе значення коефіцієнту фінансового левереджу та низьке значення коефіцієнту фінансової стійкості. Також спостерігаємо негативний результат коефіцієнта концентрації позикового капіталу (менше 0,4), відповідно 2020 р. – 0,041, 2021 р. – 0,002, 2022 – 0,085, що свідчить про те, що підприємство не використовує всі можливі джерела фінансування. У цьому випадку підприємство може отримувати додатковий прибуток, якщо буде залучати додатковий позиковий капітал. Високе значення коефіцієнта фінансового ризику (більше 0,5), відповідно 2020 р. – 1,020, 2021 р. – 2,034, 2022 – 0,983, може свідчити про те, що підприємство є сильно залежним від позикового капіталу. Високе значення коефіцієнта маневреності власного капіталу (більше 0,7), відповідно 2020 р. – 24,183, 2021 р. – 1276,485, 2022 – 10,963, може свідчити про те, що підприємство недовикористовує свої власні оборотні кошти. У цьому випадку підприємство може отримувати додатковий прибуток, якщо буде використовувати власні оборотні кошти для інвестицій або інших цілей.

Результатом формування і реалізації політики управління ризиками в комерційній діяльності підприємства має бути його стабільний фінансовий стан. ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» приділяє велику увагу управлінню ризиками. Підприємство має розроблену систему управління ризиками, яка включає в себе такі заходи:

- Ідентифікація ризиків. На першому етапі здійснюється виявлення

всіх можливих ризиків, які можуть вплинути на діяльність підприємства.

- Оцінка ризиків. На другому етапі здійснюється оцінка ймовірності настання і негативних наслідків ризиків.
- Розробка заходів щодо управління ризиками. На третьому етапі розробляються заходи, спрямовані на зниження негативного впливу ризиків на діяльність підприємства.
- Впровадження заходів щодо управління ризиками. На четвертому етапі здійснюється реалізація розроблених заходів.
- Контроль ефективності заходів щодо управління ризиками. На п'ятому етапі здійснюється оцінка ефективності реалізованих заходів [45].

ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» використовує такі методи управління ризиками:

- Уникнення ризиків. Підприємство може відмовитися від певного виду діяльності, якщо ризик його невдачі є високим.
- Зменшення ризиків. Підприємство може використовувати такі заходи, як страхування, диверсифікація діяльності, підвищення кваліфікації персоналу.
- Перерозподіл ризиків. Підприємство може використовувати такі заходи, як страхування, передача ризиків на аутсорсинг.
- Прийняття ризиків. Підприємство може прийняти рішення про те, що ризик є прийнятним і його не потрібно знижувати або переносити.

Приклади заходів щодо управління ризиками в ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»:

- Для управління ризиком зміни погодних умов підприємство використовує такі заходи, як диверсифікація посівних площ, використання стійких до посухи і холоду сортів рослин.
- Для управління ризиком збитків від хвороб і шкідників підприємство використовує такі заходи, як проведення профілактичних заходів, використання хімічних засобів для захисту рослин.

- Для управління ризиком неплатежів підприємство використовує такі заходи, як ретельний відбір контрагентів, страхування ризику неплатежів.

Управління ризиками дозволяє ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» мінімізувати негативний вплив ризиків на свою діяльність і підвищити свою конкурентоспроможність.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОМЕРЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «СУФФЛЕ АГРО УКРАЇНА»

3.1. Запровадження комплексної системи управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна»

Під час управління ризиками у комерційній діяльності велике значення надається пошуку шляхів зниження або повного усунення ризиків. Скорочення комерційних ризиків стає стратегічною метою управлінських структур ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна». Витрати на обслуговування логістичної системи, виробництва та фінансової діяльності свідчать про неефективне використання ресурсів та можливі дисбаланси, що виникають через неправильну оцінку ризиків та їх управління.

Умови жорсткої економії та стратегії виживання вимагають створення групи з управління ризиками в межах відділу контролінгу. Ця група буде формуватися на базі існуючого відділу фінансів та економічного планування. Створення нового відділу при скороченні персоналу може викликати сумніви в його доцільності та негативно позначитися на комунікації та ефективності управління ризиками. Також, включення групи до існуючого підрозділу розв'язує кадрове питання керівника служби з управління ризиками, забезпечуючи належну підготовку та досвід існуючого керівника.

Служба управління ризиками активно взаємодіє з усіма відділами підприємства, спрямованими на збір інформації про фактори комерційних ризиків. Після отримання цієї інформації вони виконують ретельну обробку та аналіз, проводячи оцінку комерційних ризиків. Далі служба розробляє конкретні заходи для управління цими ризиками, формуючи управлінські рішення [8].

Ключовою відповідальністю керівництва є встановлення прийняттого рівня ризику на визначений період часу та для конкретних сценаріїв. Оцінка прийнятності досягнутого рівня ризику і його затвердження стає важливим етапом, що лежить в компетенції керівництва або адміністратора відповідної підсистеми [16].

Крім того, служба управління ризиками відіграє роль у забезпеченні контролю за дотриманням встановлених значень прийняттого рівня ризику. Керівництво підприємства приймає на себе стратегічне керівництво, затверджуючи програми зменшення ризику та приймаючи рішення у критичних ситуаціях [17].

Комерційний ризик виникає внаслідок різних видів діяльності, пов'язаних з виробництвом, реалізацією, фінансовими операціями, комерцією та проектами[1].

Об'єктом ризику є економічна система з невідомою ефективністю та умовами. Суб'єкт ризику – особа, яка вирішує наслідки управління об'єктом ризику. Основні причини комерційного ризику включають зниження обсягів реалізації, підвищення закупівельної ціни, непередбачене зниження обсягів закупівель, втрати товару, втрати якості при транспортуванні та зберіганні, а також непередбачені відрахування, зменшуючи прибуток підприємства[2].

Комерційні ризики виявляються на різних етапах товарно-грошових та торговельно-обмінних операцій. Зокрема [16]:

- Маркетингові ризики: виникають при проведенні маркетингових досліджень.
- Збутові ризики: виникають під час реалізації виготовленої продукції чи надання послуг.
- Ризики взаємодії з контрагентами та партнерами: виникають у процесі організації продажу продукції чи надання послуг.
- Ризики непередбаченої конкуренції: мають своєю основою невизначеність стратегій ринкових учасників.

Комерційна діяльність, орієнтована на отримання прибутку через купівлю-продаж товарів і надання послуг, включає великий комплекс взаємозалежних операцій. Ця діяльність є ризиковою через ринкові умови, конкуренцію та невизначеність економічного розвитку. Підприємства, опиняючись в умовах нестабільності, змушені приймати стратегії для подолання ризиків і невизначеності [2].

Діяльність підприємця в управлінні комерційними ризиками має за мету захист власного підприємства від впливу цих ризиків. Підприємець зобов'язаний вирішувати основні завдання своєї діяльності, вибираючи оптимальний проект, при цьому враховуючи, що ступінь ризику зростає із збільшенням прибутковості проекту.

Управління ризиком передбачає правильне розуміння його ступеня. Підприємцю важливо мати об'єктивну оцінку ризику, що впливає на його діяльність. Перспективний аналіз ризику, пов'язаний з плануванням в умовах ринкової економіки, відіграє ключову роль, оскільки точний аналіз дозволяє більш точно оцінити перспективи та приймати ефективні управлінські рішення.

Управління ризиками вимагає системного підходу, який охоплює горизонтальні та вертикальні рівні організації. Методи відхилення від ризику, такі як уникнення ризику, страхування та пошук гарантій, часто використовуються для мінімізації негативних параметрів та забезпечення стабільності розвитку в умовах ринкової економіки. Аналіз фінансового стану підприємства може служити ефективним інструментом для передбачення та запобігання негативним тенденціям, що може допомогти забезпечити стабільність його функціонування [8].

Проте, на фінансовий стан підприємства крім суб'єктивних чинників (системи управління, збуту, виробництва), впливають й об'єктивні, тобто макроекономічні й для забезпечення стійкого розвитку підприємства потрібно враховувати їх динаміку.

Таким чином, основними завданнями державної політики у підтримці розвитку підприємств можна визначити наступні аспекти:

- Усунення бар'єрів у підприємницькій діяльності: Включає в себе спрощення процедур реєстрації та ліцензування, а також зменшення адміністративних обтяжень для бізнесу.
- Зменшення податкового тиску: Розгляд можливостей зниження податків на прибуток та інших обов'язкових внесків, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств.
- Удосконалення законодавства та антимонопольного законодавства: Спрямоване на створення чітких правил гри для бізнесу та запобігання недобросовісним практикам на ринку.
- Стабілізація національної валюти та укріплення фінансово-банківської системи: Може включати в себе ефективне валютне регулювання та вдосконалення нагляду за банками.
- Забезпечення платоспроможного попиту населення: Розвиток соціальних програм та заходів, які стимулюють витрати громадян та підтримують споживчий попит.
- Державна підтримка новостворених підприємств: Надання фінансової та консультаційної допомоги, а також створення необхідної інфраструктури для розвитку стартапів.
- Фінансове стимулювання інноваційної діяльності: Надання фінансових інcentивів, грантів та податкових пільг для компаній, що вкладають у дослідження та розробки.
- Диверсифікація географічної структури зовнішньої торгівлі: Розвиток та пошук нових ринків збуту, щоб зменшити економічну залежність від конкретних регіонів чи країн.
- Міжнародне співробітництво з різноманітними міжнародними організаціями: Активна участь у міжнародних ініціативах та спільних програмах для обміну досвідом та підтримки у розвитку якості та технологій,

співробітництво України з різними міжнародними організаціями, включаючи Європейську Організацію Якості (ЄОЯ).

Запропоновані заходи, такі як систематичне надання фінансової інформації, сприятимуть не лише підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції, але й забезпечать сталий розвиток підприємств та економіки в цілому. Надання детальної інформації щодо фінансового стану підприємства є ключовим елементом у процесі прийняття обґрунтованих рішень щодо продовження його діяльності.

Використання фінансових коефіцієнтів є ефективним методом, який дозволяє об'єктивно оцінити ризики та визначити перспективи подальшого функціонування підприємства. Цей підхід передбачає узагальнення результатів на різних господарських об'єктах і сприяє глибокому аналізу фінансової стабільності [25].

Важливо враховувати, що нестабільні умови переходу до ринкової економіки можуть обмежувати застосування еталонних рівнів коефіцієнтів, і таким чином, досвід країн з високим рівнем стабільного економічного розвитку не завжди може бути повністю використаний. Така обставина вимагає гнучкості в методах аналізу та врахування специфічних умов діяльності підприємств у конкретному контексті.

При оцінюванні фінансової ситуації підприємства необхідним є використання багатовимірною порівняльного аналізу. Він передбачає: вибір діагностичних ознак – фінансових коефіцієнтів; упорядкування економічних об'єктів відповідно до синтетичних показників, побудованих з використанням фінансових коефіцієнтів; потрібно класифікувати економічні об'єкти, залежно від їх схожості та виокремлення типологічних груп, що мають схожу фінансову ситуацію.

В той же час оцінювання очікуваної фінансової ситуації має більш складний характер проблеми, тому що потребує детального прогнозу. У нашому дослідженні головна увага зосереджується на передбаченні фінансового стану об'єкта за результатами прогнозування фінансових

показників, а за їхньою допомогою – і фінансових коефіцієнтів. Більшої обґрунтованості в оцінюванні фінансового стану підприємства дає використання методу побудови узагальнюючих показників з використанням різноманітних моделей – наприклад матричних.

Важливим елементом для покращення фінансового стану підприємства є прискорення оборотності його оборотних коштів та нарощення оборотного капіталу, виявлення не використовуваних активів, адже вони сповільнюють обіговість коштів і це можна досягти при проведенні наступних кроків:

- розширення практики розрахунків з покупцями на умовах попередньої оплати;
- збільшення обсягів купівлі комплектуючих у вітчизняних виробників;
- використання ширшого кола рекламних заходів (святкові акції, знижки, презентації);
- згладжування сезонності виробництва за рахунок розширення асортименту продукції;
- розвиток партнерських відносин з комерційними банками.

Також позитивним для підприємства буде підвищення рівня збуту, яке і прогнозується. Проте безпроблемне проходження цього процесу можливе лише за правильної маркетингової та фінансової політики.

Слід зазначити, що запорукою стійкого фінансового стану є низький рівень витрат і високий рівень прибутків. Методами стабілізування витрат повинна бути економія усіх типів ресурсів, що використовують для виробництва, а це, в свою чергу, забезпечить зростання доходів.

Стійкий фінансовий стан підприємства залежить від наявності або відсутності грошових коштів, що є результатом діяльності підприємства, використовуються як інструмент оцінки, засіб платежу та заощадження. Зростання чистого грошового потоку підприємства, тобто переважання надходжень коштів від їх виплат, забезпечить зростання економічного розвитку компанії, завдяки самофінансуванню.

Зважаючи на те що підприємство проводить активну зовнішню та внутрішньоекономічну діяльність, тому запорукою успішного і гарантованого розвитку бізнесу, як на рівні країни, так і на рівні даного підприємства є стабільне податкове законодавство і узгодженість дій різних гілок влади. Кожне підприємство у своїй діяльності зіштовхується з низкою проблем, невіршеність яких негативно впливає на діяльність підприємства.

Однією з таких проблем, що існує на теперішній момент на ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» є недостатність складських приміщень. В результаті продукція зберігається у приміщенні цехів або орендованих площ. Проблема є актуальною саме в I-II кварталі, коли попит на продукцію є низьким і підприємство повинно забезпечити зберігання продукції, що знайде свого покупця в другій половині року. Вирішити цю проблему можливо через відкриття нового цеху із спеціально обладнаними приміщеннями для зберігання продукції паралельно зменшуючи обсяги виробництва продукції у цехах де є недостатньо площі для складу [26].

Ще одним недоліком є порівняна невідомість ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» на українському ринку, тобто продукція фірми і вигоди пов'язані з її встановленням відомі тільки особам, які безпосередньо зацікавилися даним обладнанням. Вирішенню цієї проблеми сприяло б збільшення кількості реклами у засобах масової інформації, що збільшило б інтерес і попит на продукцію фірми.

Проблема витрачання коштів на оренду транспортних засобів може бути вирішена через придбання власного автопарку, або одержання транспортних засобів на основі лізингової угоди. Одним з недоліків, що потребує вирішення - відсутність довгострокового планування. Основні цілі, що мають досягнутися підприємством в майбутньому відомі, але детальне фінансове планування здійснюється тільки на період одного року.

Підприємство втрачає значні кошти на курсовій різниці, оскільки змушено купляти іноземну валюту «євро», для оплати використання іноземних коштів. Вирішення цієї проблеми можливо двома шляхами:

збільшення обсягів експорту продукції, що збільшило б обсяги надходження у «євро», а також через відмову від іноземного кредитування і перехід до партнерства з вітчизняними банками.

Перспективи розвитку підприємства є досить широкими, зважаючи на високий рівень попиту на обладнання для автономного опалення та можливості для заповнення ринку на теперішній момент (ми вже згадували, що для того, щоб забезпечити даним обладнанням усі можливі будівлі потрібно не менше 15 років). Тому важливим є розширення виробництва, що й здійснює фірма постійно розширюючи асортимент продукції та обсяги виробництва.

Суттєвим аспектом у забезпеченні конкурентної переваги для підприємств різних галузей є рівень логістичного сервісу. Для підвищення ефективності логістичного сервісу у ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» можна рекомендувати впровадження політики «7 R в логістиці». В цьому контексті робота логіста може суттєво вплинути на результати конкурентної боротьби. Досягнення всіх семи критеріїв «7 R в логістиці» вказує на високий рівень обслуговування, що дозволяє компанії задовольняти потреби клієнтів [42]. Програма «7 R в логістиці» включає такі аспекти:

- Правильне місце.
- Належна кількість.
- Правильна якість.
- Потрібний час.
- Правильний клієнт.
- Відповідна ціна.
- Потрібний товар.

Для ефективної операції логістичного сервісу у компанії «СУФФЛЕ АГРО Україна» необхідно забезпечити баланс між обсягом сервісних робіт (попитом) та кількістю кваліфікованих фахівців. Запропоновано враховувати основні методи зниження ризику, такі як уникнення, попередження,

диверсифікація, страхування, отримання додаткової інформації, створення запасів та резервів.

Уникнення ризику - ухилення від заходу, що надто ризикований, з можливим відмовленням від прибутку через ризик невикористаних можливостей.

Попередження ризику - ефективний засіб, який в окремих випадках може зменшити ризик.

Розподіл ризику - передача частини відповідальності за ризик партнерові, здатному його краще контролювати.

Страхування ризику - готовність комерсанта відмовитися від частини доходів за зниження рівня ризику до нуля.

Лімітування - важливий спосіб зниження ризику, застосовується, наприклад, банками під час продажу товарів у кредит.

Диверсифікація - розподіл коштів між різними об'єктами вкладання.

Створення резервів та запасів - спосіб покриття ймовірних витрат для зниження ризику.

Добування додаткової інформації - важливий засіб зниження ризику при прийнятті рішень.

Уточнення економічних даних стає важливим кроком, якщо їх надійність викликає сумніви. З метою зменшення ризиків використовують внутрішні (організаційні та економічні) та зовнішні (страхування та передача контролю за ризиком) методи. Внутрішні методи контролю ризиків включають організаційні аспекти, де ухилення від ризиків передбачає відмову від певних управлінських рішень, якщо ризик неприйнятний. Недопущення збитків вимагає від підприємства приймати заходи для попередження ризикових подій та мінімізації можливих збитків [41].

Мінімізація збитків може включати стратегії диверсифікації, оптимізації асортименту та обмеження ризикованих операцій. Диверсифікація діяльності означає розширення асортименту товарів, місцезнаходження підрозділів та джерел доходів. Оптимізація асортименту враховує позицію

підприємства на ринку та мінімізує інвестиційний ризик. Лімітування обсягів ризикованих операцій дозволяє обмежувати можливі втрати.

Важливою також є зовнішня стратегія, така як страхування, що надає фінансовий захист у випадку негативних подій. Поєднання цих методів дозволяє підприємствам ефективно управляти ризиками і забезпечувати стійкість у змінливих умовах економіки.

3.2. Удосконалення стратегії управління ризиками в комерційній діяльності підприємства ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна».

При проведенні в нашій країні змінних реформ, - діяльність підприємства та його керівництва не може просто реагувати на них. З кожною новизною ще частіше застосовують свідоме управління змінами на основі науково-обґрунтованих процесів, їх передбачення, регулювання, пристосування до змінних зовнішніх умов. Саме невизначеність факторів зовнішнього середовища і динамічність ринків України пояснюють сьогодні значну частоту використання концепцій стратегічного менеджменту.

Стратегічний менеджмент – це багатоплановий процес поведінки, спрямований на розробку і реалізацію стратегії підприємства із врахуванням змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі [23].

Призначення стратегічного менеджменту заключається в таких аспектах:

- встановлення та упорядкування стратегічних та довгострокових цілей відтворюючого процесу, які відповідають потребам розвитку економіки в цілому й інтересам даного підприємства зокрема;
- оцінці і критичному розгляді конкретних шляхів досягнення поставлених цілей в прогнозованих умовах експлуатації фірмової системи на даному етапі, як зовнішніх, так і внутрішніх;

- підборі й поступовому втіленні рішень, що забезпечують, з однієї сторони, раціональне використання обґрунтованих проєктів в умовах існуючої економічної системи, а з іншої – ефективну адаптацію до неочікуваних змін.

Стратегічний менеджмент є ключовою складовою успіху фірми, оскільки він не лише координує різні види діяльності, але й інтегрує їх для досягнення гармонійного результату. Це важливо, особливо в умовах різноманітності бізнес-сфер, які можуть бути включені в стратегічний план.

Крім того, стратегічний менеджмент виявляється вітальним для фірм, оскільки надає засоби передбачення та адаптації до непередбачуваних змін у зовнішньому середовищі. Здатність адаптуватися до ринкових та технологічних трансформацій дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною та збільшувати свою стійкість.

У зв'язку з цим, стратегічне управління включає у себе не лише розробку ефективних стратегій, але й їхню реалізацію, створюючи необхідний міст між стратегічним плануванням і виконавською діяльністю. Це сприяє відокремленню фантазій від реальності та гарантує практичність стратегій у процесі досягнення поставлених цілей.

Загалом, стратегічне управління включає в себе комплексний підхід до управління різними аспектами бізнесу, такими як фінанси (фінансова стратегія), персонал та маркетинг (маркетингова стратегія). Це створює цілісну систему, яка спрямована на досягнення стійкого успіху та довгострокової ефективності фірми.

Управління ризиками в комерційній діяльності через фінансову стратегію вимагає глибокого аналізу та використання різноманітних інструментів. Традиційні методи, такі як фінансовий аналіз, бюджетування та антикризове управління, дозволяють підприємствам детально вивчати свою фінансову ситуацію, планувати бюджет та реагувати на кризові ситуації [43].

Механізми фінансової реструктуризації включають не лише ліквідацію нерентабельних структур, але й активний контроль за витратами грошових

коштів, управління витратами виробництва та пошук можливостей для інтеграції капіталу з іншими підприємствами.

Інструменти ринку фінансових послуг, такі як факторинг, страхування та лізинг, стають важливими в контексті ефективного управління фінансовими ризиками. Зовнішні механізми, такі як регулятори взаємовідносин, вносять корективи до правил взаємодії на рівні економіки в цілому.

Щодо інструментів, що підтримують формування та реалізацію фінансової стратегії розвитку, методики виконання окремих кроків у процесі формування стратегії та моделі фінансового механізму підприємства враховують різноманітні аспекти, включаючи інноваційні процеси та вплив на стратегію. Умови невизначеності, що випливають з динаміки ринку та появи нових технічних засобів, підкреслюють важливість стратегічного планування. В цьому контексті формування і реалізація фінансової стратегії стають критичними компонентами для забезпечення успішного розвитку підприємства всіх форм власності в умовах постійних змін на ринку.

Оскільки фінансова стратегія підприємства визначає його головні напрямки у фінансовій діяльності, важливо визначити основні елементи механізму фінансового менеджменту, які допомагатимуть формувати та реалізовувати цю стратегію:

- Механізми внутрішнього регулювання: Це включає в себе систему внутрішнього контролю та управління ризиками, спрямовану на ефективне впровадження фінансової стратегії всередині підприємства. Ці механізми розглядають аспекти бюджетування, фінансового аналізу та контролю над операційними витратами.

- Ринковий механізм регулювання: Спрямований на взаємодію підприємства з зовнішнім середовищем. Це включає аналіз ринків, конкурентів та реакцію на зміни в економіці. Ринковий механізм визначає стратегії залучення капіталу, фінансовий ринок та оптимізацію портфеля інвестицій.

- **Механізми державного правового і нормативного регулювання:** Враховують вплив фінансових законів та регуляцій на діяльність підприємства. Це охоплює податкову політику, правила фінансової звітності та інші аспекти, що визначаються державними органами.

- **Інформаційне забезпечення:** Включає в себе системи збору, обробки та аналізу фінансової інформації для ефективного стратегічного планування. Це може включати в себе використання різних інформаційних технологій та програмних засобів.

- **Методи фінансового управління:** Засоби та підходи, що використовуються для керування фінансами підприємства. Це може включати стратегії управління оборотними коштами, фінансовий аналіз та рішення щодо структури капіталу.

- **Сукупність фінансових важелів:** Визначає ресурси та можливості, які сприяють виконанню фінансової стратегії. Це включає фінансові інструменти, такі як позики, акції, облігації та інші засоби для забезпечення фінансової стабільності та зростання.

Ця система елементів взаємодіє для забезпечення ефективності фінансового управління та досягнення стратегічних цілей підприємства.

Згідно з методологією Всесвітнього банку, управління сільськогосподарськими ризиками (ARM) включає вісім етапів [11]:

- Фонові дослідження і ідентифікація ризику:
- Проведення комплексного аналізу сільськогосподарського середовища для визначення потенційних ризиків.
- Ідентифікація чинників, які можуть впливати на виробничі, ринкові та середовищні аспекти галузі.
- Оцінка ризику:
- Використання різних підходів до кількісної оцінки ризиків, зокрема аналіз часових рядів для виробничих ризиків, відхилень від середнього для ринкових ризиків і якісного аналізу для оцінки ризиків сприятливого середовища.

- Польові роботи:
- Кульмінація аграрного сектору ризиків (ASRA) через польову місію.
- Інтеграція результатів, стандартизація оцінок та формування секторальної перспективи шляхом групових обговорень.
- Пріоритизація ризиків:
- Переклад індивідуальних товарних ризиків в агреговану пріоритетизацію галузевих ризиків.
- Врахування частоти, серйозності впливу і здатності керування ризиками з погляду сектору.
- Формування списку рішень:
- Визначення оптимальної стратегії управління ризиками в аграрному секторі.
- Розробка списку рішень для управління сільськогосподарськими ризиками, враховуючи зниження, передачу і подолання ризиків.
- Визначення стратегій управління ризиками:
- Детальна робота з формулюванням стратегій зниження, передачі і подолання ризиків.
- Категоризація стратегій для забезпечення відправної точки для наступних кроків.
- Моніторинг і виконання рішень:
- Впровадження прийнятих рішень в практику.
- Постійний моніторинг ризиків та ефективності стратегій управління.
- Оцінка і коригування:
- Періодична оцінка ефективності прийнятих рішень.
- Внесення коректив в стратегії управління на основі накопичених даних та змін в сільськогосподарському середовищі.

Це стратегічне управління дозволяє розробити оптимальні стратегії для аграрного сектору з урахуванням різних типів ризиків.

Логістичні, валютно-фінансові, екологічні та кредитні ризики становлять основні загрози для агробізнесу України, який орієнтований на експорт. Ці небезпеки мають суттєвий вплив на розробку стратегій експорту для сільськогосподарських виробників. Методологія ARM, запропонована Всесвітнім банком, є ефективним інструментом управління ризиками експортних операцій в аграрному секторі України, складаючись із восьми послідовних етапів. Реалізація цієї методології визначається як сучасний комплексний підхід до управління ризиками для сільськогосподарських підприємств, що орієнтовані на експорт.

3.3. Страхування комерційної діяльності як один з важливих елементів мінімізації ризиків

Розвиток вітчизняного страхування в Україні в останні роки визначається активною політикою органів державної влади у співпраці з Лігою страхових організацій. Ця ініціатива супроводжується посиленням нормативно-правового забезпечення страхування, впровадженням нових видів страхування та підвищенням надійності страхових компаній. Таким чином, створення відповідної законодавчої бази та ефективного механізму регулювання та нагляду за небанківським фінансовим сектором стає необхідною складовою системи адаптації українського законодавства до європейських і світових стандартів.

Сьогодні проходять важливі зміни на світових фінансових ринках, пов'язані з:

- процесами глобалізації;
- нестійкістю політичних систем;
- воєнними конфліктами;
- боротьбою з світовим тероризмом;
- глобальними техногенними катастрофами, викликаними кліматичними змінами і діяльністю людини;

- активною інтеграцією України в світове співтовариство.

Сучасний етап світової економіки відзначається глибокими трансформаціями, що випливають із глобалізації. Цей процес обумовлює розширення лібералізації соціально-політичної сфери та удосконалення ринкових відносин в економіці. Відбувається технологічне оновлення у засобах масової інформації, трансформація виробництва та ринку праці.

Головне завдання на цьому етапі полягає в спритному виявленні змін та розробці рішень, спрямованих на ефективне використання переваг глобалізації світової економіки. Загострення кризових ситуацій, пов'язаних із глобалізацією страхових відносин, підкреслює необхідність регулювання стихійних процесів для адаптації суб'єктів страхових відносин до нових умов діяльності.

Важливою стає роль сил, які здатні контролювати стихійні процеси та впроваджувати елементи впорядкованості й цілеспрямованості. Стихійні процеси глобалізації не об'єднують світову економіку в інтегральне ціле, а навпаки – посилюють її диспропорції. Створена архітектура світової страхової системи є нестабільною і потенційно може генерувати потрясіння як для страхових ринків периферії, так і для центральних суб'єктів, оскільки світова страхова система стала єдиною, і втрата одного з її ланок може вплинути на всі інші.

Світова фінансова криза ХХІ століття виникла з-за суттєвих проблем у стабільності глобальної страхової системи та ефективності її регулюючих механізмів. Однією з головних причин кризових явищ є дисбаланс між ринковим і державним впливом у механізмі регулювання світової страхової системи. Ця нерівність викликає стихійні реакції приватних міжнародних страховиків, особливо в умовах глобалізації страхового бізнесу.

Останні події підтверджують недостатність існуючих інструментів для регулювання страхового ринку. З'явилися ідеї про створення локальних страхових зон та навіть єдиної світової страхової системи. Інтеграція

глобального страхового ринку стає не просто відсутністю протиріччя до регіональних процесів, але й каталізатором їхнього розвитку.

Зокрема, розвиток інтеграційних процесів на національному страховому ринку може сприяти сталості фінансового середовища для підприємств та населення, розвивати фінансово стійкі термінові установи та зміцнювати роль держави в формуванні та розвитку страхового ринку. Однак успішна інтеграція вимагає не лише усунення проблем, але й активного сприяння держави в цьому процесі, розробки відповідної законодавчої бази та визначення пріоритетів у розвитку національного страхового сектора.

У світі, об'єктом страхування комерційних ризиків є діяльність страхувальника, що включає інвестування ресурсів у виробництво, роботи чи послуги для отримання доходу. На законодавчому рівні в Україні термін "страхування комерційних ризиків" не визначено, але ця практика відображена в законодавчих документах. Об'єктами страхування, згідно із ст. 980 ЦКУ та ст. 4 Закону про страхування, можуть бути майнові інтереси, пов'язані з володінням, користуванням та розпорядженням майном.

Страхування комерційних ризиків включає різноманітні аспекти, які покривають ризики, пов'язані з комерційною діяльністю. Наприклад, технічне страхування охоплює ризики будівництва (CAR) та монтажу (EAR), а також страхування машин та електронних пристроїв [51].

У сфері фінансових ризиків страхування включає операції, такі як лізинг, кредити, депозити та інвестиції. Це означає, що страхова компанія може відшкодувати збитки, пов'язані з фінансовими транзакціями чи інвестиційними портфелями.

Щодо видів страхування, то деякі з них можуть бути добровільними за бажанням страховика, а інші можуть бути обов'язковими згідно з законодавством. Проте, важливо відзначити, що не всі ці види страхування можуть фігурувати в ліцензії страхової компанії як «страхування комерційних ризиків». Зазвичай вони будуть описані більш конкретними термінами, такими як «страхування фінансових ризиків».

Отже, страхові компанії мають гнучкість у визначенні та наданні страхових послуг, але дотримуються законодавчих вимог та використовують точніші терміни для опису конкретних видів ризиків.

Страхування комерційних ризиків реалізується через укладення письмового контракту з метою відшкодування збитків, що виникли внаслідок негативних, непередбачуваних змін на ринку та ускладнень для комерційної (інвестиційної) діяльності. Важливі аспекти угоди включають визначення страхової суми, яку страхувальник повинен виплатити при страховому випадку, враховуючи капітальні вкладення та очікуваний прибуток [18].

Страхова компенсація обмежується страховою сумою, скороченою на реальні фінансові результати від комерційної діяльності, не перевищуючи прямих збитків підприємства. Виплати здійснюються після завершення строку страхування, коли виявлено результати комерційної діяльності. Страхування комерційних ризиків надає підприємству можливість в певному обсязі компенсувати зазначені втрати, що сприяє поширенню цього виду страхування в Україні.

Операційні ризики з якими Товариство зіткнулось у 2020 році: підвищений контроль Державної податкової служби України по питаннях бюджетного відшкодування ПДВ, додаткові запити по операціям з контрагентами. За 2020 рік було отримано 20 запитів від контролюючих органів і відповідно надані відповіді.

Товариство в 2020 році пройшло через 3 документальні перевірки, які трансформувались в судові спори; опір змінам в операційної діяльності. Ретельний розгляд проблем і відповідні зміни в процедурах, правилах, забезпечення базових потреб працівників та зростання заробітної плати; рівень автоматизації процесів і покращення програмного забезпечення. Зміна в бізнес процесах потребує змін в процедурах і програмному забезпеченні – цю проблему постійно намагається вирішити IT- команда SOUFFLET GROUP. Приватність та інформаційна конфіденційність – основна місія на усіх ланках передання інформації.

Економічні умови та вплив на зростання і виконання бюджету. Даний ризик мав вплив на результат роботи Товариства за рік. Менеджери Товариства здійснюють постійний контроль наступних ризиків:

- Зміни податкового законодавства.
- Ризики не повернення боргів.
- Обов'язкове оформлення забезпечення (аграрні розписки, гарантії, застави).
- Ризики шахрайства та крадіжок.
- Конкуренція.
- Зміна умов ведення бізнесу.

Впродовж 2020 року керівним складом Товариства постійно здійснювалось управління ризиками шляхом аналізу, контролю та управлінськими рішеннями. Сезонність ведення господарської діяльності є важливою та характерною рисою ринку агробізнесу, що значною мірою впливає на його учасників, як с/г виробників зернових культур, так і постачальників/дистриб'юторів ЗЗР, насіння та добрив. Наслідком цього є реалізація продукції для господарств з відтермінуванням розрахунків (оплат) для постачальників з боку покупців. Оскільки компанія являється трейдером зернових, дистриб'ютором ЗЗР, посівного матеріалу та мінеральних добрив, це зумовлює певну залежність товариства від періоду збору врожаю с/г виробниками, що має прямий вплив на дату оплати покупцями, тому що вони можуть розрахуватись за поставлений товар в повному обсязі лише після збору врожаю (жовтень – листопад). При цьому закупівля добривами, насінням та ЗЗР починається у лютому-березні. Внаслідок чого виникає потреба у фінансуванні закупівлі мінеральних добрив та ЗЗР у виробників з подальшим продажом с/г виробникам весною, які в свою чергу матимуть можливість закривати заборгованість після збору урожаю та його реалізації [26].

Для ефективності господарської діяльності, компанія використовує короткострокові кредити від банків, щоб забезпечити необхідні оборотні

кошти. Ці кредити підтримуються гарантіями від компанії групи ETS J Soufflet, що надає додаткову стабільність фінансовим операціям.

Вибір банків для співпраці визначається на рівні групи Soufflet, а щорічний огляд та аналіз співпраці з банками гарантують оптимальні умови. Продовження співпраці з тими ж банками, що взаємодіяли у 2020 році, вказує на стабільність партнерства протягом періоду з 2021 по 2024 роки.

Зазначений загальний ліміт кредитних ліній ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» на кінець 2020 року (2 775 млн. грн.), з використанням 60%, свідчить про розумне управління фінансами. Це дозволяє компанії вчасно вирішувати фінансові зобов'язання перед постачальниками за рахунок використання кредитів, а також ефективно погашати заборгованість завдяки надходженням від клієнтів, які включають світових трейдерів зерновими та сільськогосподарських виробників.

У сфері економічної діяльності підприємства можна виділити кілька видів ризиків:

- Кредитний ризик: На кінець 2020 року дебіторська заборгованість становила 1199 млн. грн. при оборотних активах у розмірі 2 436 млн. грн. Компанія використовує короткострокові кредити для забезпечення своєї діяльності та вчасних розрахунків з постачальниками. Кредиторська заборгованість на кінець 2020 року склала 541 млн.грн., а короткострокові кредити банків 1 672 млн.грн. Таким чином поточні зобов'язання склали 2400 млн.грн. Заборгованість ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» перед банками та постачальниками, підтримана оборотними активами, відображається коефіцієнтом заборгованості на рівні 0,98.

- Ризик ліквідності: Коефіцієнт загальної ліквідності компанії складає 1,01, вказуючи на здатність швидко реалізувати власні активи для виплати зобов'язань за кредитами та розрахунками з постачальниками. Політика компанії спрямована на мінімізацію залишків на поточних рахунках, використання всіх надходжень для закупівлі продукції та погашення кредитів.

- Валютні ризики: Виступаючи як експортер зернових та імпортер ЗЗР і мінеральних добрив, компанія стикається з курсовими різницями. Щоб зменшити втрати та ризики, політика групи Soufflet включає контроль валютної позиції через хеджування експортних та імпорتنих контрактів. Залучення валютних кредитів для фінансування закупівлі зернових є одним із заходів, спрямованих на мінімізацію фінансових витрат та нейтралізацію курсових коливань.

ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» в 2021 році було орієнтовано на розширення та зростання ефективності за різними напрямками діяльності. Дистрибуція ЗЗР та насіння. Компанія має намір продовжити розвивати та удосконалювати свій портфель засобів захисту рослин, насіння та мінеральних добрив, з метою відповіді на очікування та потреби своїх клієнтів.

Керівництво та комерційна команда Товариства розширили діяльність на Півдні та Сході України. Ця програма дала можливість запропонувати сільськогосподарським виробникам Сходу і Півдня продукцію Суффле Брендів, якісні ЗЗР та насіння провідних компаній, технології стійкого сільського господарства, що є основою продуктивності ґрунтів.

13 січня 2021 року InVivo та Soufflet оголосили, що вступили в ексклюзивні переговори щодо об'єднання. InVivo, провідна французька сільськогосподарська кооперативна група, генерує більше 5 мільярдів ЄВРО обороту. Суффле - сімейна група, що спеціалізується на торгівлі зерновими культурами, яка реалізує 4,4 мільярда євро і, зокрема, має солідні позиції у переробці солоду та борошна. Нова об'єднана група важитиме 10 мільярдів ЄВРО, що позиціонує її на другому місці серед європейських підприємств та наближає InVivo до світових лідерів. Отже, ця операція знаменувала собою важливий крок для InVivo та Soufflet.

Збереження бренду Soufflet та збереження його талантів становлять наріжний камінь цієї комбінації, що дозволило новій Групі залучати нововедення та кращі цінності InVivo Group та Soufflet Group, вигідні всім

зацікавленим сторонам. ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» вступає в новий етап розвитку.

Страховання комерційної діяльності має ряд переваг, зокрема: зниження ризиків. Страховання дозволяє підприємству знизити ймовірність і наслідки фінансових втрат, пов'язаних з непередбаченими подіями; забезпечення стабільності діяльності. Страховання допомагає підприємству забезпечити фінансову стабільність у разі настання непередбачених подій; збільшення інвестиційної привабливості. Страховання комерційної діяльності підвищує інвестиційну привабливість підприємства для потенційних інвесторів. Страховання комерційної діяльності є важливим елементом управління ризиками. Страховання дозволяє підприємству знизити ризик фінансових втрат, пов'язаних з непередбаченими подіями, і забезпечити фінансову стабільність своєї діяльності.

ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» є одним із найбільших агропромислових підприємств в Україні. Компанія має широку дистриб'юторську мережу, що охоплює всі регіони країни. На основі аналізу фінансових показників ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» можна зробити висновок про те, що підприємство має хороші перспективи розвитку. Компанія має достатній рівень фінансової стійкості, що дозволяє їй успішно конкурувати на ринку.

Серед перспектив розвитку ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» можна виділити наступні:

- Розширення асортименту продукції. Компанія може розширити свій асортимент продукції, включивши в нього нові види агрохімікатів, біопрепаратів та інших товарів для сільськогосподарського виробництва.
- Розширення географії продажів. Компанія може розширити свою географію продажів, вийшовши на нові ринки країн Європи.
- Впровадження нових технологій. Компанія може впроваджувати нові технології, що дозволять їй підвищити ефективність своєї діяльності.

Реалізація цих перспектив дозволить ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» зміцнити свої позиції на ринку та збільшити свій прибуток.

Конкретні заходи, які може вжити компанія для реалізації цих перспектив, включають в себе:

- Аналіз ринку та тенденцій розвитку. Компанія повинна регулярно проводити аналіз ринку та тенденцій розвитку, щоб визначити, які продукти та послуги будуть найбільш затребуваними в майбутньому.
- Розробка маркетингової стратегії. Компанія повинна розробити маркетингову стратегію, яка дозволить їй ефективно просувати свою продукцію на нових ринках.
- Інвестиції в розвиток виробництва. Компанія повинна інвестувати в розвиток виробництва, щоб мати можливість випускати нову продукцію та впроваджувати нові технології.

Реалізація цих заходів дозволить ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» стати одним із лідерів агропромислового ринку України.

ВИСНОВКИ

Ризик у підприємницькій діяльності виникає внаслідок невизначеності щодо можливих наслідків. Він пов'язаний з недостатньою інформацією, помилками у визначенні цілей, непередбачуваністю умов зовнішнього середовища та іншими факторами. Ризик супроводжується додатковими витратами і можливим недоотриманням прибутку, але є необхідним для досягнення успіху.

Система управління ризиками - це набір методів і інструментів для виявлення та прогнозування ймовірності негативних умов. Мета системи - запобігти втратам, зберегти ефективність та конкурентоспроможність підприємства. Управління ризиками є необхідною частиною економічних відносин на підприємстві та включає методи, такі як прийняття, розподіл, уникнення, збереження, зниження та передача ризиків. Складність управління ризиками обумовлена невизначеністю та складністю прогнозування, не зважаючи на розвинений математичний апарат.

ТОВ «СУФФЛЕ АГРО Україна» визначається своєю значущістю в агропромисловому секторі України, де воно є одним із величезних підприємств зі значним власним внеском в промисловість України. Підкреслюється, що підприємство високо цінує управління ризиками, що відображається в наявності розробленої системи управління ризиками.

Специфічні риси організації включають прогресивну організаційну структуру та систему управління. Зазначається використання проектної та сіткової систем організації виробничої діяльності, яка сприяє чіткому визначенню мети та цілей нових напрямів роботи.

Важливим аспектом є інтеграція стратегічного та тактичного планування, а також використання проектного підходу для нових ініціатив. Аналіз фінансових показників свідчить про стабільний ріст прибутку та ефективності протягом досліджуваного періоду.

Неабияка увага приділяється інтелектуальному та людському капіталу, діловим контактам і сучасному матеріально-технічному забезпеченню як основним джерелам розвитку. Підприємство активно співпрацює з громадами, організовує освітні заходи та бере участь у розробці проєктів, реалізація яких допомагає визначити нові підходи та перетворити їх в конкурентні переваги.

Загалом, висока ефективність використання ресурсів, покращення показників ліквідності та платоспроможності свідчать про успішну систему планування та ризик-менеджменту. Орієнтація на ринкові вимоги накладає високі вимоги до стратегічного планування та розробки стратегій, а використання принципів ризик-менеджменту дозволяє ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та використовувати їх для розвитку нових послуг і конкурентних переваг.

Впровадження методів управління ризиками розглядається як провідний напрям та інструмент управління. Страхування комерційної діяльності є важливим елементом управління ризиками. Страхування дозволяє підприємству знизити ризик фінансових втрат, пов'язаних з непередбаченими подіями, і забезпечити фінансову стабільність своєї діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апопій В.В. Комерційна діяльність: підручник/ В.В. Апопій, С.Г. Бабенко, Я.А. Гончарук, Я.М. Антонюк, П.Ю. Балабан, І.П. Міщук, С.І. Рудницький, Ю.М. Хом'як. – К.: Знання, 2008.-558 с., с. 534-540, 547-549.
2. Комерційна діяльність: підручник/ Балабан П.Ю., Балабан М.П., Мітяєва Т.Л., Михайленко О.М., Попова Л.О., Хурса М.М. - Х: Світ Книг, 2015.- 452 с., с.403-414./
3. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2010. 326 с.
4. Бондаренко О. В. Сучасні підходи до управління ризиками експортних операцій в аграрному секторі національної економіки. Економічний простір. № 159, 2020. С. 33-38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/159-6> (дата звернення 27.10.2023).
5. Брича В. Я. Методи управління ризиками енергопостачальної компанії : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 306 с.
6. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. No 2456- VI в редакції від 23.10.2022р. Верховна Рада України : законодавство України : вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n3326> (дата звернення 15.09.2023).
7. Вараксіна О. В., Кругова А. О. Сутність підприємницького ризику в господарській діяльності підприємства. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 24. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/217/208> (дата звернення 22.09.2023).
8. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. І. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія. К. : КНЕУ, 2004. 245 с.
9. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. No 436- IV в редакції від 19.08.2022р. Верховна Рада України : законодавство

України: вебсайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#n2582> (дата звернення 15.09.2023).

10. Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Харічков С. К. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки : монографія. Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2003. 164 с.

11. Жарлінська Р.Г. Комерційний ризик та його наслідки [Електронний ресурс] / Р.Г. Жарлінська, О.В. Лісницька. - Режим доступу : http://www.rusnauka.com/26_OINXXI_2009/Economics/52690.doc.htm.

12. Зелінська О. В. Євдокімов А. О. Основи управління комерційними ризиками підприємств. Економіка і держава. №11/2019. Економічна наука. с. 96-99. DOI: 10.32702/23066806.2019.11.96(дата звернення 27.10.2023).

13. Ілляшенко С. М. Економічний ризик. Вид. 2-ге, доп. і перероб. К., 2004. 217 с.

14. Кармінська-Белоброва М.В. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник / укладач Кармінська-Белоброва, Є.М. Ігнатова, М.В. – Харків: «Слово», 2014 – 169 с.

15. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику (IES/ISO 31010:2009, IDT) ДСТУ IES/ISO 31010:2013 : Національний стандарт України / пер. з англ. В. Горопацький, І. Єршова, А. Сухенко, Ю. Тройкін. К. : Мінекономрозвитку України, 2015. 79 с. URL : https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/iso_31010.pdf (дата звернення 27.10.2023).

16. Клочкова, Н.В. Комерційний ризик як важлива складова підприємницького ризику [Електронний ресурс] / Клочкова Н.В. - Режим доступу : <http://intkonf.org/klochkova-nv-komertsiyniy-rizik-yak-vazhliva-skladovapidpriemnitskogo-riziku>.

17. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади: навч. посіб. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 400 с.

18. Ковенко Марина. Нюанси страхування комерційних ризиків. <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2008/november/issue-89/article-51708.html>.

(дата звернення 27.10.2023).

19. Козак Л.В. Методичні рекомендації для виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 Менеджмент ОПП «HR-МЕНЕДЖМЕНТ» – Острог: Вид-во. НУ «Острозька академія», 2023. - 27 с.

20. Краснопольська Т. М. Взаємодія громадянського суспільства та правової держави : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2015. 104 с.

21. Кугук І. О. Управління виробничо-господарською діяльністю промислового підприємства: теоретичний аспект. Агросвіт. 2010. № 3. С. 29–32.

22. Ланьо О. О. Особливості управління ризиками підприємствами будівельної сфери. Теорія та практика управління ринковою економікою : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 28 серпня 2020 р). Одеса : Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2020. С. 48 – 49.

23. Менеджмент : навч. посіб. / Н. С. Краснокутська, О. М. Нащекіна, О. В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.

24. Мостенська Т. Л., Скопенко Н. С. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 3 (7). С. 72–79.

25. Опанасюк В. А. Дослідження ефективності системи управління ризиками з використанням статистичних показників. Без коріння саду не цвісти: зб. наук. праць. Житомир: Поліський національний університет, 2022.С. 162–164.

26. Офіційний сайт ТОВ «Суффле Агро Україна». <https://www.soufflet-agro.com.ua/uk/> (дата звернення 14.11.2023).

27. Пестова А. Р. Теоретичні засади управління ризиками в підприємницькій діяльності. Студентські наукові читання – 2022: зб. наук.

праць наук.–практ. конф. за результатами I туру Всеукр. конкурсу студ. Наук робіт. Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 202–203.

28. Пестова А. Р. Управління ризиками в підприємницькій діяльності на засадах консалтингу. Фінансове забезпечення економіки : матеріали VI науково-практичної студентської конференції, 20 червня 2022 р. Житомир : Поліський університет. 2022. С. 85-88.

29. Петрова В. Ф. Методичне забезпечення оцінки ризиків підприємства. Соціальна економіка. 2015. Вип. 50, №2. С. 148–153.

30. Пильнова В. П., Гавриш О. М., Капелюшна Т. В. Формування системи управління підприємницькими ризиками. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 24. С. 51–57.

31. Підприємництво : підручник. у 2 ч. / С. В. Панченко та ін. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.

32. Приказюк Н. В., Мендрик Д. Є. Модель управління ризиками: еволюція та трансформація Економіка та суспільство. 2020. Вип. 22. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/90/85> (дата звернення 28.10.2023).

33. Радзіховська Л. М. Система ризик-менеджменту на підприємстві: сутність та доцільність. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 3 черв. 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 2. С. 282–288.

34. Савченко М. В., Солоненко Ю. В. Управління ризиками на підприємствах сімейного бізнесу. Економіка і організація управління. 2019. № 2 (34). С. 28–36.

35. Сарана Л. А., Білан О. В., Бітюк І. М. Управління ризиками підприємства в сучасних умовах господарювання. Проблеми системного підходу в економіці. 2021. Вип. 2 (82). С. 107–112.

36. Статистика : підручник / С. І. Пирожков, В. В. Рязанцева, Р. М. Моторин та ін. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. 328 с.

37. Сучасні процеси трансформації у бізнесі та виробництві: теорія, методологія, практика (фінансовий сектор, аграрна галузь та сфера послуг): монографія/за ред. Л.М. Савчук, Л.М.Бандоріної. Дніпро: Журфонд. 2019. 548 с.

38. Тарасова К. І. Кількісна оцінка ризиків у підприємницькій діяльності. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2011. № 24 (149). С. 3–11.

39. Управління ризиками у підприємстві : навч. посіб. / укладачі Кармінська-Белоброва Є. М. Ігнатова М. В. Харків: «Слово», 2014. 169 с.

40. Хвостенко В. С., Шатов В. С. Шляхи формування системи управління фінансовими ризиками оператора фондового ринку. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 58, ч. 2. С. 107–113.

41. Цвігун Т. В. Механізм управління ризиками в системі управління підприємством. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 23. С. 9–13.

42. Челядінова Н.Г., Дмитренко Н.М. Дослідження питань управління логістичними ризиками підприємств. Причорноморські економічні студії. Економіка та управління національним господарством. Випуск 58-1. 2020. С. 79-83. http://bses.in.ua/journals/2020/58_1_2020/15.pdf. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.58-13>. (дата звернення 27.10.2023).

43. Чорній В. В., Гринчук Д. Р. Застосування ризик-менеджменту в конкурентоспроможності підприємства. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : зб. тез допов. II Міжнар. наук.-практ. конф., 22 квіт. 2021 р. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. С. 120–121. URL : <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/230522/229489> (дата звернення 22.09.2023).

44. Шахно А. Ю., Кутова Н. Г., Козир А. А. Підвищення ефективності управління продуктивністю праці як чинник зростання конкурентоспроможності підприємства в кризових умовах. Вісник

Хмельницького національного університету. Сер. Екон. науки. 2021. № 1. С. 226–232.

45. Швець Ю. О. Ризики в діяльності промислових підприємств: види, методи оцінки та заходи подолання ризику. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17, ч 2. С. 131–135.

46. Шепеленко О. В. Управління підприємницькими ризиками суб'єкта господарювання. Вісник ДонНУЕТ. Сер. Економічні науки. 2011. № 4(52). С. 189–199.

47. Шурда К. Е. Методи якісного та кількісного аналізу ризиків. Збалансоване природокористування. 2020. № 4. С. 64–72.

48. A risk management standard. Federation of European risk management associations : website. URL : <https://www.ferma.eu/app/uploads/2011/11/a-risk-management-standard-english-version.pdf> (дата звернення 28.10.2023).

49. Apply the systematic risk management – AS/NZS 4360:2004 to operate the project of preoperative evaluation / Peng Zhang, Lina Ma, Liquan Wang, Peifen An, Xiaohui Li, Shuangtao Zhao. Journal of Hospital Administration. 2020. Vol. 9, No 5.P. 38–44. URL : <https://www.sciedu.ca/journal/index.php/jha/article/view/18872/11897> (date access 29.10.2023).

50. Comparison Of Risk Management Analysis Between Pmbok (2017), Iso(31000: 2018) And As / Nzs (4360: 2009) / Endah Murtiana Sari, Manlian A.Simanjuntak, M. Agung Wibowo, Obsatar Sinaga. Palarch's Journal Of Archaeology Of Egypt/Egyptology. 2020. No 17 (10). P. 1439–1451.

51. Madill K. AS/NZS 4360-1999 Risk Management. Strathfield : Standards Association of Australia. 53 p.

52. Reinaldo Belickas Manzini, Luiz Carlos Di Serio Current thinking on cluster theory and its translation in economic geography and strategic and operations management: Is a reconciliation possible? Competitiveness Review: An International Business Journal. 2017. Vol. 27, issue 4. P. 366–389.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Актив балансу ТОВ «Суффле Агро Україна» за 2020-2022 рр.

		2020	2021	2022
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	2 101.00	1 273.00	445.00
первісна вартість	1001	6 668.00	6 668.00	6 668.00
накопичена амортизація	1002	4 567.00	5 395.00	6 223.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0.00	0.00	
Основні засоби	1010	21 467.00	30 389.00	31 263.00
первісна вартість	1011	43 382.00	56 676.00	59 572.00
знос	1012	21 915.00	26 287.00	28 309.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4 605.00	9 139.00	
Відстрочені податкові активи	1045	25 280.00	24 642.00	24 642.00
Гудвіл	1050	0.00	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	0.00	
Інші необоротні активи	1090	26 735.00	15 539.00	13 892.00
Усього за розділом I	1095	80 188.00	80 982.00	70 242.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	638 882.00	887 112.00	537 931.00
Виробничі запаси	1101	36 563.00	29 063.00	39 342.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	0.00	74.00
Готова продукція	1103	998.00	243.00	498 515.00
Товари	1104	601 321.00	857 806.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 199 851.00	1 115 334.00	368 087.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	100 484.00	46 466.00	28 308.00
з бюджетом	1135	335 669.00	348 663.00	330 396.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	27 612.00	31 040.00	28 812.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	129 817.00	64 369.00	47 446.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	31 349.00	30 802.00	12 965.00
Готівка	1166	0.00	0.00	
Рахунки в банках	1167	9 236.00	25 925.00	11 280.00
Витрати майбутніх періодів	1170	239.00	2 782.00	462.00
Інші оборотні активи	1190	0.00	0.00	
Усього за розділом II	1195	2 436 291.00	2 495 528.00	1 325 595.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	0.00	
Баланс	1300	2 516 479.00	2 576 510.00	1 395 837.00

ДОДАТОК Б
Пасив балансу ТОВ «Суффле Агро Україна» за 2020-2022 рр.

		2020	2021	2022
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	661.00	661.00	549 969.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	0.00	
Додатковий капітал	1410	4.00	4.00	4.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	100 081.00	1 290.00	-670 887.00
Усього за розділом I	1495	100 746.00	1 955.00	-120 914.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	15 273.00	5 832.00	4 815.00
Усього за розділом II	1595	15 273.00	5 832.00	4 815.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	1 672 631.00	2 151 648.00	827 176.00
Векселі видані	1605	0.00	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	541 469.00	263 928.00	588 498.00
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	16.00	
за одержаними авансами	1635	117 697.00	97 891.00	16 557.00
Поточні забезпечення	1660	19 119.00	20 387.00	23 998.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	49 544.00	34 853.00	55 707.00
Усього за розділом III	1695	2 400 460.00	2 568 723.00	1 511 936.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	0.00	
Баланс	1900	2 516 479.00	2 576 510.00	1 395 837.00

ДОДАТОК В
Актив балансу ТОВ «Суффле Агро Україна» за 2020-2022 рр.

		2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 368 937.00	6 072 175.00	3 008 135.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	5 044 094.00	5 845 915.00	2 715 813.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0.00		
Валовий: прибуток	2090	324 843.00	226 260.00	292 322.00
збиток	2095	0.00		
Інші операційні доходи	2120	160 006.00	108 503.00	138 274.00
Адміністративні витрати	2130	58 500.00	71 864.00	69 474.00
Витрати на збут	2150	116 275.00	116 233.00	120 973.00
Інші операційні витрати	2180	223 469.00	136 742.00	655 451.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	86 605.00	9 924.00	
збиток	2195	0.00		415 302.00
Дохід від участі в капіталі	2200	0.00		
Інші фінансові доходи	2220	32 070.00	31 930.00	5 689.00
Інші доходи	2240	986.00		858.00
Дохід від благодійної допомоги	2241	0.00		
Фінансові витрати	2250	131 435.00	138 899.00	256 876.00
Втрати від участі в капіталі	2255	0.00		
Інші витрати	2270	0.00		
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0.00		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0.00		
збиток	2295	11 774.00	96 187.00	666 489.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	11 694.00		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0.00		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0.00		
збиток	2355	80.00	96 187.00	666 489.00